

הלכות קידוש החודש פרק ז' - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון שיעור – הלכות קידוש החודש, פרק ז'

הקדמה צום פרק: די דריי סטעפס פון חשבון הלוח

דער רמב"ם'ס שיטה

פשט: פרק ז' איז דער צווייטער פון דריי פרקים (ו', ז', ח') וואס בויען אויף דעם גאנצן חשבון הלוח. דער לוח ארבעט **מתשרי לתשרי**, און דער ציל איז צו וויסן ווען ראש חודש תשרי (ראש השנה) פאלט אויס.

חידושים:

1. די דריי סטעפס:

- **סטעפ 1 (פרק ו')** – אויסרעכענען דעם **מולד המצוה** פון חודש תשרי פון יעדע יאר, לויט דעם כלל פון כ"ט י"ב תשצ"ג פאר יעדע חודש. **דער מולד אליין איז נאך נישט ראש חודש** – מולד און ראש חודש זענען צוויי באזונדערע זאכן.

- **סטעפ 2 (פרק ז')** – די הלכות/כללים ווען מ'איז **דוחה** ראש חודש תשרי פון דעם טאג פון דעם מולד אויף דעם נעקסטן טאג אדער נאך ווייטער.

- **סטעפ 3 (פרק ח')** – ווי אזוי צו קבע'ן ראש חודש פון **יעדע חודש** פון דעם גאנצן יאר, לויט קבועה כללים.

2. **דער גאנצער חשבון איז דעטערמיניסטיש:** לויט דעם רמב"ם איז דער גאנצער חשבון – אלע דריי סטעפס – הונדערט פראצענט דעטערמיניסטיש. ס'איז נישטא קיין שיקול הדעת אדער מקום פאר א בית דין צו מאכן אנדערש. אויב מ'ווייסט די כללים פון די דריי פרקים, ווייסט מען ווען יעדע ראש חודש איז פון **אנהייב** פון **דער היסטאריע ביז משיח וועט קומען** (ווען מ'וועט צוריקגיין צו על פי ראייה). דער ראב"ד האלט אפשר אנדערש, אבער דער רמב"ם'ס שיטה איז אז אלעס איז כללים קבועים.

3. **חילוק צווישן חשבון הלוח און בזמן הראיה:** דער חשבון פון דעם מולד המצוה האט כמעט גארנישט צו טון מיט וואס מ'האט געטון בזמן הראיה (לויט דעם רמב"ם). בזמן הראיה האט מען געדארפט וויסן אן אנדערע חשבון – ווען די לבנה קען **געזען** ווערן (וואס מ'גייט לערנען שפעטער אין אנדערע פרקים), כדי צו וויסן צי דער עד זאגט אמת אדער ליגנט. דער חשבון פון מולד המצוה איז א **בער'דיגער חשבון** וואס איז נישט געבויט אויף ראית הלבנה.

4. **באדייטונג פון "אין קובעין":** ווען דער רמב"ם זאגט "אין קובעין ראש חודש תשרי" מיינט ער נישט אז עמעצער שטייט און איז פארמעל "קובע". דער רמב"ם האלט אז טעכניש דער בית דין של כל ישראל מאכט דעם חשבון, אבער "אין קובעין" מיינט פראקטיש: אויב דו ווילסט מאכן א לוח, מאך דעם חשבון פון דעם מולד, לייג צו די כללים, און וויס ווען ראש השנה איז. ס'איז א **גילוי מילתא**, נישט קיין עקסטערנע קביעה. דאס שטייט אין קאנטראסט צו קידוש החודש על פי ראייה, וואו ס'איז געווען א גאנצע דראמא – ווער איז קובע, די סנהדרין, די חכמים אין ארץ ישראל. ביי דעם לוח שטייט קיינמאל נישט אז א ספעציפישע אויטאריטעט גיט עס ארויס.

5. **דחיות און קידוש על פי ראיה:** פשטות, די דחיות (אד"ו ראש, מולד זקן, א.א.וו.) זענען נישט געווען בזמן שמקדשין על פי ראיה, ווייל דעמאלטס גייט מען מיט די ראיה. די דחיות זענען נאר א הלכה אין דעם חשבון פון דעם קבועה לוח. ס'איז דא א מיינונג אז בזמן קידוש על פי ראיה האט דער בית דין געהאט "פאווער" – זיי האבן געקענט אננעמען אדער נישט אננעמען עדות, און האבן געקענט זיין שטרענג מיט די עדות, וואס האט אפגעקויט ערמעגלעכט ענהלעכע רעזולטאטן.

6. **ראש השנה און ראש חודש:** אין מסכת ראש השנה שטייט הלכות קידוש החודש, וואס ווייזט אז ראש השנה איז איינגעטלעך דער "ראש חודש פון אלע ראשי חדשים". הגם ניסן איז "חודש הראשון" (לויט דעם פסוק "החודש הזה לכם ראש חדשים"), דער לוח גייט פון תשרי. דאס איז נישט א סתירה – ניסן איז ראשון לחדשים, אבער תשרי איז דער אנהייב פון דער יאר-רעכענונג. איינמאל מ'שטעלט אויס ווען ראש חודש תשרי איז, קען מען אויטאמאטיש אויסרעכענען אלע מועדים פון דער יאר, ווייל אלול האט אלעמאל 29 טעג אין אונזער לוח, און די איבריגע כללים (פרק ח') פאלגן אויטאמאטיש.

הלכה א' (הלכה ז' אין רמב"ם) – דחייה #1: לא אד"ו ראש

דער רמב"ם'ס ווערטער

"אין קובעין לעולם ראש חדש תשרי לפי חשבון זה באחד בשבת ולא ברביעי בשבת ולא בערב שבת. סימן להם אד"ו. אלא כשיחול מולד תשרי באחד משלשה ימים אלו, קובעין ראש חדש ביום שלאחריו. כיצד? הרי שהיה המולד באחד בשבת, קובעין ראש חדש תשרי בשני. ואם יהיה המולד ברביעי, קובעין ראש חדש בחמישי. ואם יהיה המולד בששי, קובעין ראש חדש בשביעי."

פשט

ווען דער מולד פון תשרי פאלט אויס אויף זונטאג (א'), מיטוואך (ד'), אדער פרייטאג (ו'), שטופט מען אפ ראש חודש תשרי אויף דעם **נעקסטן טאג**. דער סימן איז "לא אד"ו ראש".

חידושים און הערות

1. **דער מקור פון דעם סימן "עדוא הראש":** דער סימן קומט נישט פון דער גמרא ווי "לא אד"ו ראש", נאר פון א פסוק אין **ספר עזרא (ח:י"ז): "ואצוה אותם על עדוא הראש"** – עזרא האט באפוילן איינעם וואס האט געהייסן **עדו** (ע-ד-ו), וואס איז געווען דער ראש פון א גרופע אידן ביי עליית עזרא. דער רמז איז: **"עדוא" איז נישט דער "ראש"** – ד.ה. ראש השנה פאלט נישט אויס אויף ע-ד-ו. דערפאר זאל מען איינגעטליך זאגן **"לא עדוא ראש"** (מיט א ע'), נישט "לא אד"ו ראש".

2. **א הערה וועגן דקדוק:** ווען מענטשן זעען דאס ווארט "אדו" אן נקודות, מיינט מען אז די ו' איז א מלופם (שורוק/חולם), אבער ס'קען פונקט אזוי גוט זיין א ו' וואס מ'ליינט ווי א ו' (כמו "עדוא").

3. **דער כלל איז נאר אויף ראש חודש תשרי:** דער כלל פון לא אד"ו איז **ספעציפיש אויף חודש תשרי**. די טעמים זענען נוגע צו ראש השנה, יום כיפור, הושענא רבה, וכדומה. **אבער** – ווייל **דער גאנצער לוח הייבט זיך אן פון תשרי**, קען מען טעכניש זאגן אז אנדערע חדשים (ווי כסלו) האבן אויך כללים וואס שטימען מיט דעם חשבון – אבער דאס קומט אויס **אלס רעזולטאט** פון דעם וואס מ'האט שוין קבוע געווען תשרי, נישט אלס באזונדערע כללים. אויך **לא בד"ו פסח** – פסח קומט נישט אויס אויף געוויסע טעג, וואס קומט אויס אויטאמאטיש פון לא אד"ו ראש.

הלכה ז' (המשך) – דחייה #2: מולד זקן (מולד שחל בחצות או אחר חצות)

דער רמב"ם'ס ווערטער

"וכן אם יהיה המולד בחצי יום או למעלה מחצי יום... קובעין ראש חודש ביום שלאחריו."

פשט

פאריגע יאר. דער מסקנא איז אז שנה פשוטה מיינט אז דער קומענדיגער יאר (פון דעם תשרי) גייט זיין א פשוטה יאר (נישט מעוברת). דאס שטייט אין קאנטראסט צו דער נעקסטער דחיה וואס רעדט פון "מוצאי שנה מעוברת". אלע יארן רעכנט מען פון תשרי ביז תשרי פאר דעם ענין.

3. **קשיא וועגן נויטיגקייט פון די דחיות:** אויב מען קען פון דער פריערדיגער יאר'ס ראש השנה שוין אויסרעכענען ווען נעקסטע יאר ראש השנה גייט זיין (לויט די כללים פון פרק ח'), פארוואס דארף מען באזונדער וויסן די דחיות? דער תירוץ: אפשר מיינט עס אז יענע כללים פון פרק ח' האבן זיך אויסגערעכנט לויט דעם – מען נעמט די דחיות אין חשבון.

הלכה ח' (המשך) – דחיה #4: בט"ו תקפ"ט (מוצאי שנה מעוברת)

דער רמב"ם'ס ווערטער

"אם יצא מולד תשרי ביום שני בשלש שעות ביום וחמש מאות ושמונים ותשעה חלקים, והשנה פשוטה שלאחר מעוברת – אין קובעין ראש חודש בשני אלא בשלישי."

פשט

ווען דער מולד תשרי קומט אויס מאנטאג (יום שני), 15 שעות (שלש שעות ביום = 15 שעות פון אנהייב דער נאכט), 589 חלקים, און עס איז א פשוטה יאר וואס קומט נאך א מעוברת יאר – שטופט מען אפ ראש השנה פון מאנטאג אויף דינסטאג. דער סימן איז ב' ט"ו תקפ"ט.

חידושים

1. **"שלש שעות ביום" = 15 שעות פון אנהייב דער נאכט** (ווי פריער אין די חשבונות). דער סימן ב' ט"ו תקפ"ט שטייט פאר: ב' = יום שני, ט"ו = 15 שעות, תקפ"ט = 589 חלקים.

2. **"מוצאי מעוברת"** מיינט אז דאס פאריגע ניסן איז געווען מעובר – ד.ה. די יאר וואס מ'קומט פון איז געווען א שנה מעוברת.

דער כלל פון חלק אחד (נוגע צו דחיות #3 און #4)

דער רמב"ם'ס ווערטער: **"אפילו פחות חלק אחד – כגון שהיה סימנו גטר"ג אבל פחות מזה קובעין אותו בשלישי. וכן אם היה מולד מוצאי מעוברת פחות חלק כגון בט"ו תקפ"ח – קובעין אותו בשני."**

פשט: די דחיות זענען נאר ווען עס איז פונקט די שיעור אדער מער. פעלט אפילו איין חלק – ווענדט מען נישט אן די דחיה.

סיכום פון אלע דחיות – ווי אזוי קובע זיין ראש חודש תשרי

דער רמב"ם'ס ווערטער

"כל מי שירצה לידע דרך קביעת ראש חודש תשרי... יחשב וידע המולד באיזה יום ובכמה שעות ובכמה חלקים... ויום המולד הוא יום הקביעה לעולם, אלא אם כן היה באחד מארבע דחיות אלו... אין קובעין ביום המולד אלא ביום שלאחריו או שלאחר אחריו."

פשט

רעכנ אויס דעם מולד (פרק ו'), און דער טאג פון מולד איז דער טאג פון קביעה – סיידן איינע פון די פיר דחיות טרעפט: (1) אד"ו ראש, (2) מולד זקן (חצות אדער נאך חצות), (3) גטר"ד בשנה פשוטה, (4) בט"ו תקפ"ט במוצאי מעוברת. אין אזא פאל שטופט מען אפ איין אדער צוויי טעג.

הלכה ז' (סוף) – דער טעם פון לא אד"ו ראש און אלע דחיות

דער רמב"ם'ס ווערטער

"ולמה אין קובעין בחשבון זה ביום אד"ו? לפי שחשבון זה הוא לקיבוץ הירח עם השמש בהילוכם האמצעי לא במקומם האמיתי... לפיכך עשו יום קבוע ויום דחיה כדי לפקוע ביום הקיבוץ האמיתי."

אויב דער מולד פון תשרי געשעט אין חצות היום (שעה י"ח פון אנהייב דער נאכט) אדער שפעטער, שטופט מען אפ ראש חודש פאר דעם נעקסטן טאג. דאס איז א צווייטע סיבה (נוסף אויף אד"ו ראש) פארוואס מען שטופט אפ ראש חודש תשרי. נארמאלערווייז וואלט נישט געווען קיין חילוק ווען אין טאג דער מולד איז – יענע טאג איז ראש חודש. אבער פאר תשרי, אויב דער מולד איז בחצות אדער שפעטער, שטופט מען אפ.

חידושים

1. **"חצות" = שעה י"ח:** דער רמב"ם ערקלערט אז "חצות" מיינט שעה י"ח פון דעם אנהייב פון דער טאג (וואס הייבט זיך אן ביי שקיעה). דאס איז חצות היום – זעקס שעות אין טאג אריין, אבער אכצן שעות פון דער נאכט פארדעם.

2. **אפילו איין חלק:** אפילו איין חלק (פון 1080 חלקים אין א שעה) פאר חצות – מאכט מען ראש חודש דעם זעלבן טאג (אויב ס'איז נישט אד"ו).

הלכה ז' (המשך) – צוזאמענטרעף פון צוויי דחיות: אפשטופן מיט צוויי טעג

דער רמב"ם'ס ווערטער

"אם יהיה היום שלאחריו מימי אד"ו, הרי זה נדחה לשלאחר שלאחריו, ויהיה ראש חודש קבוע בשלישי ליום המולד."

פשט

ווען דער מולד איז נאך חצות, און דער נעקסטער טאג איז אד"ו, שטופט מען אפ מיט צוויי טעג.

חידושים

1. **דוגמאות פון רמב"ם:**

- מולד אין שבת בחצות (סימן ז' י"ח) – קען נישט זיין זונטאג (א'), ממילא קובעין בשני.

- מולד אין שלישי בחצות אדער שפעטער – קען נישט זיין רביעי (ד'), ממילא קובעין בחמישי.

2. **קשיא וועגן צוויי טעג צוגעלייגט:** אויב מען שטופט אפ מיט צוויי טעג, גיט דאס צו צוויי טעג צו דער פאריגער יאר? דער תירוץ: למעשה גיט עס נישט צו, ווייל דער גאנצער לוח איז שוין אויסגעשטעלט – אלע חדשים זענען געווארן אויסגעשטעלט אזוי אז עס שטימט. אלול בלייבט 29 טעג. יעדע יאר רעכנט מען דעם לוח פריש – מ'רעכנט פון מולד בהר"ד (אדער לייגט צו פון לעצטע יאר), אלעס געבויט אויף דעם חשבון פון כ"ט י"ב תשצ"ג פאר יעדע חודש זייט ששת ימי בראשית. דערפאר קען קיינמאל נישט פאסירן אז ראש השנה "נעקסטע יאר גייט זיין דריי טעג שפעטער" – יעדע יאר איז א פרישע רעכענונג.

הלכה ח' – דחיה #3: גטר"ד (מולד תשרי אין שנה פשוטה)

דער רמב"ם'ס ווערטער

"מולד תשרי שיצא בחשבון... בליל שלישי בתשע שעות... וארבעים חלקים משעה עשירית (סימן גטר"ד)... או יותר, אם היתה שנה פשוטה..."

פשט

אויב דער מולד פון תשרי קומט אויס דינסטאג ביינאכט, ניין שעות און 204 חלקים (גטר"ד = ג' ט' ר"ד), אדער שפעטער, און ס'איז א שנה פשוטה – שטופט מען אפ ראש חודש.

חידושים

1. **דער רמב"ם גיט נישט דעם טעם פארוואס** – מען קען לערנען אזוי ווי ס'שטייט.

2. **וואס מיינט "שנה פשוטה" דא:** ס'איז א דיסקוסיע וואס "שנה פשוטה" מיינט – די יאר וואס מען גייט אריין (פון תשרי ביז תשרי), נישט די

ווערן פארגעשלאגן:

- (א) דער רמב"ם ציל אין דעם פרק איז פראקטיש – ווי אזוי צו מאכן א לוח, נישט צו לערנען טעמי המצוות פון דעם לוח. ער האלט אז עס איז "גענוג און נאך" צו וויסן ווי אזוי צו רעכענען.

- (ב) ביי לא אד"ו זעט עס אויס ארביטערע (פארוואס קען ראש השנה נישט זיין זונטאג?), דעריבער פילט דער רמב"ם א צורך צו דערקלערן. ביי די אנדערע דחיות, ווען מ'זעט א פונקטליכע חשבון, פארשטייט מען אז ס'מוז זיין א ריזען.

- (ג) דער רמב"ם האט אן ענין אויסצולערנען אז דער חשבון הממוצע איז נישט דער חשבון האמיתי – וואס איז וויכטיג פאר שפעטער ווען ער גייט לערנען קיבוץ האמיתי.

8. **אלע דחיות שטאמען פון איין יסוד:** דער רמב"ם רעדוצירט אלע פיר דחיות צו איין סיבה – אז דער חשבון איז נאר א ממוצע. דאס איז א חידוש, ווייל ער רעדוצירט אלע דחיות צו איין יסוד.

השגת הראב"ד אויף הלכה ז'

דער ראב"ד'ס הקדמה

"אמר אברהם, מפני שהמחבר הזה מתגדר מאד ומתפאר בחכמה הזאת והוא בעיניו שהגיע לתכליתה... ואני איני מאנשי חכמת התכונה כי גם רבותי לא הגיעו אליה... אך לא נכנסתי בדבריו לעיין בדבר."

חידושים

1. **פארוואס האט דער ראב"ד כמעט קיין השגות אויף ניינצן פרקים פון הלכות קידוש החודש?** דער ראב"ד'ס מעטאדע איז: ער לערנט די גמרא און פרעגט אויפן רמב"ם. דא האט ער נישט געקענט די גמרא פון דעם נושא (אסטראנאמיע/חשבון), דערפאר האט ער נישט געקענט מאכן השגות.

דער ראב"ד'ס ערשטע קשיא

"ומה חטא אד"ו שלא יהיה המולד בו לעולם באמתי, לעולם ידחה? ומה זכה בגה"ז שיהיה בו ולא ידחה?"

פשט: אויב דער רמב"ם זאגט אז מ'מוז אפשטופן ווייל דער מולד האמיתי איז שפעטער, פארוואס נאר ביי אד"ו? וואס האט אד"ו געזינדגט אז דער מולד זאל קיינמאל נישט זיין ביי אים? און וואס האט בג"הז פארדינט אז ער זאל קיינמאל נישט אפגעשטופט ווערן? לויט דעם רמב"ם סברא וואלט מען קיינמאל נישט געדארפט קובע זיין ביום המולד – מ'וואלט אייביג געדארפט אפשטופן.

חידוש (פארשלאג צו פארענטפערן): דער רמב"ם זאגט נישט אז מ'דארף אייביג אפשטופן. ס'איז גענוג אז אין א גרויסן פראצענט פון די מאל (למשל 70%) ברענגען די דחיות דעם ראש חודש נענטער צום מולד האמיתי. ס'איז נישט אז אד"ו איז קיינמאל נישט ריכטיג, נאר אז אין רוב פאלן ברענגט דאס אפשטופן א בעסערע רעזולטאט.

דער ראב"ד'ס צווייטע קשיא

פשט: דער ראב"ד ברענגט אז מיר האבן א קבלה (גמרא) אז די דחיות האבן אן אנדערע סיבה: **לא אד"ו ראש – משום יום ערבה** (הושענא רבה זאל נישט אויסקומען שבת, כדי מ'זאל קענען מאכן הושענות), **ומשום יום הכיפורים שלא יבוא לא בערב שבת ולא במוצאי שבת** (יום כיפור ערב שבת – מ'קען נישט קאכן פאר שבת; מוצאי שבת – מ'קען נישט איינגרייטן פאר'ן פאסטן). דאס זענען די אמת'ע סיבות פאר לא אד"ו ראש, נישט דער רמב"ם סברא וועגן מולד האמיתי.

ווי אזוי מ'קען מיישב דעם רמב"ם מיט דער גמרא

חידוש – א קריטישער חילוק: די גמרא רעדט פון א צייט ווען מ'האט מקדש געווען דעם חודש על פי הראיה. אין יענע צייטן האט מען אמאל מעבר געווען אלול – ד.ה. מ'האט אקטיוו אפגעשטופט ראש השנה דורך מאכן אלול לענגער – וועגן פראקטישע סיבות (משום ירקום, משום מסית,

"ועיקר שאר ארבע דחיות אלו הוא זה העיקר שאמרנו שחשבון הזה מהלך האמצעי."

פשט

דער רמב"ם דערקלערט אז אונזער חשבון איז בנוי אויף מהלך אמצעי (average motion) פון זון און לבנה, נישט אויף זייער אמת'דיגע פלאץ. דעריבער האט מען אריינגעשטעלט דחיות – אז דריי טעג פון דער וואך זאל מען זיין קובע, און פיר טעג שטופט מען אפ – כדי דער ממוצע זאל זיין נאנטער צום אמת. **אלע פיר דחיות שטאמען פון דעם זעלבן יסוד** – אז דער חשבון איז נאר א ממוצע.

חידושים און הסברות

1. **"קיבוץ" = conjunction:** דער מולד (קיבוץ הירח עם השמש) איז ווען זון און לבנה שטייען אין דעם זעלבן מקום. אונזער חשבון רעכנט דאס לויט מהלך אמצעי, אבער דער אמת'דיגער קיבוץ איז אנדערש.

2. **פארוואס דער אמת'דיגער מולד איז געווענליך שפעטער:** ביי תשרי, געווענליך איז דער חשבון האמיתי שפעטער ווי דער חשבון הממוצע. מ'קען אבער נישט אפשטופן מיט א האלבע טאג (ווייל "מים תמימים" – מ'רעכנט נאר גאנצע טעג). דעריבער האט מען געמאכט אז יעדע צווייטע טאג שטופט מען אפ – 3 טעג קובעין (ב, ג, ה), 4 טעג דוחין (א, ד, ו, ש) – אזוי אז בממוצע ווערט עס נענטער צום אמת.

3. **דער רמב"ם'ס ראייה: "שהרי המולד יהיה בליל שלישי ויתחה לחמישי"** – אסאך מאל קומט דער מולד הממוצע אויס ליל שלישי (דינסטאג ביינאכט), אבער ווען מ'קוקט אויף דער לבנה, זעט מען זי ערשט דאנערשטאג ביינאכט (ליל חמישי), און אמאל אפילו נישט ביז ליל הששי. דאס באווייזט אז דער מולד הממוצע איז דריי טעג פריער פון דער מולד האמיתי. **"שלא נתקבצו השמש והירח קיבוץ אמת אלא בחמישי"** – דער אמת'ער קיבוץ (conjunction) איז ערשט געווען דאנערשטאג. די דחיות (ווי מולד זקן – שעה רביעית ביום שטופט אפ מיט צוויי טעג) ברענגען דעם ראש חודש נענטער צום אמת'ן קיבוץ. אן די דחיות וואלט די gap צווישן מולד הממוצע און מולד האמיתי געבליבן גרויס.

4. **פראקטישע סיבות פארוואס עס מאכט אויס:** אויב ראש חודש איז צו פרי, קען מען נאך זען די אלטע לבנה אין ראש חודש, וואס איז א "בושה". אויב צו שפעט, קען זיין צוויי-דריי טעג פון ראש חודש ביז מ'זעט בכלל די נייע לבנה – אויך א בושה. דער ציל איז אז דער חשבון זאל נישט זיין צו ווייט פון דער מציאות.

5. **דער חילוק צווישן מולד אמיתי און מולד אמצעי – נאר צווישן חדשים, נישט יארן (לויט מפרשים):** דער חשבון הממוצע איז אקוראט נאך א גאנצע יאר – די שנת הלבנה (354 טעג וכו') שטימט פונקטליך. דער חילוק צווישן מולד אמיתי און מולד אמצעי איז נאר א חילוק צווישן **חדשים**, נישט צווישן יארן. ווייל די לבנה פארט נישט יעדע חודש פונקטליך די זעלבע – אין ניסן אביסל לענגער, אין אנדערע חדשים קורצער. אבער נאך צוועלף חדשים צוזאם קומט עס אויס פונקטליך. די פראבלעם איז נאר אז ראש השנה, וואס איז אינמיטן די יארן, קען אויסקומען ווען דער חודש'דיגער מולד אמיתי איז אנדערש פון דעם ממוצע.

6. **וואס מיינט מען ווען מ'רופט אויס דעם מולד אין שול:** דער מולד וואס מ'רופט אויס אין שול איז נאר א **מיטל** (אמצעי) – ס'איז נישט די עכטע מולד, נאר א חשבון-מולד. די לבנה מוז בכלל נישט פאלגן דעם מולד וואס מ'רופט אויס. מ'רופט עס אויס כדי מ'זאל וויסן ווען ראש חודש איז, נישט כדי מ'זאל קענען זוכן די לבנה. אינטערעסאנט: ראש השנה איז די איינציגע מאל וואס מ'רופט **נישט** אויס קיין מולד (קיין ראש חודש בענטשן), אבער דאס איז דוקא דער איינציגער חודש וואו דער מולד איז באמת נוגע (פאר די דחיות). אלע אנדערע חדשים – דער ראש חודש ווערט אויטאמאטיש באשטימט נאך ראש השנה.

7. **פארוואס דער רמב"ם דערקלערט נאר דעם טעם פון לא אד"ו ראש (און נישט פאר מולד זקן, גטר"ד, אדער בט"ו תקפ"ט):** עטלעכע סיבות

זיך נישט מיט די גמרא" – דער רמב"ם קריגט זיך נישט מיט די גמרא, ער גיט נאר א צוגעלייגטע הסבר.

קריטיק אויף אנדערע מפרשים: עטלעכע מפרשים שרייבן כאילו דער ראב"ד זאגט אז "עס שטייט אין גמרא" (אז די דחיות שטייען אין גמרא). אבער דער ראב"ד זאגט נישט אז עס שטייט אין גמרא – ער ווייסט אז די גמרא רעדט פון א אנדער קאנטעקסט. זיין טענה איז נאר אז דער רמב"ם'ס הסבר (מיטן מולד אמתי) איז נישט ריכטיג.

ווי אזוי מ'קען מיישב ביידע שיטות: ביידע – דער רמב"ם און דער ראב"ד'ס רבי'ס – שטימען צו אז מ'דארף האלב פון די צייט (ד.ה. דריי פון זעקס טעג) אויסשליסן פאר ראש השנה. די מחלוקת איז נאר אין דעם: פארוואס פונקט די דריי טעג אד"ו? דער רמב"ם גיט א סיסטעמאטישע סיבה (באזירט אויפן מולד), בעת דער ראב"ד'ס מסורה זוכט אנדערע סיבות.

[דיגרעסיע: עס ווערט באמערקט אז "איך האב מזל אז מ'איז נישט מעבר היינט אלול, ווייל די ליטווישע וואלטן זיכער יעדע יאר מעבר געווען אלול" – א שפאס וועגן דעם ליטווישן מנהג צו לערנען מער.]

משום יום הערבה). דאס שטימט מיט וואס מ'האט געלערנט אין פריערדיגע פרקים, אז אפילו בזמן קידוש על פי הראיה האט מען אמאל "מעבר" געווען דעם חודש פאר געוויסע סיבות.

אבער דער רמב"ם רעדט פון עפעס אנדערש: דער רמב"ם רעדט נישט פון מעבר זיין אלול. ער רעדט פון כללים אינעם לוח – ווי אזוי דער לוח קאנטראלירט וועלכער טאג ראש השנה קומט אויס. אין דער גמרא'ס צייטן איז נישט געווען די פראבלעם, ווייל מ'האט נישט געמאכט קיין מולד בכלל – מ'האט זיך באנוצט מיט ראיה. דער רמב"ם'ס שיטה איז אז מ'שטופט נישט "עקשועלי" אפ ראש השנה, נאר מ'קאנטראלירט דעם לוח אזוי אז ראש השנה זאל קיינמאל נישט אויסקומען אד"ו.

דעריבער איז דער רמב"ם נישט קיין סתירה צו דער גמרא: ביידע – דער רמב"ם און דער ראב"ד'ס רבי'ס – האבן גענומען די ליטעראלע ווערטער פון דער גמרא און זיי אדאפטירט פאר דעם לוח-סיסטעם, אבער געהאלטן דעם זעלבן כלל אז ראש השנה קומט נישט אויס אד"ו. דער רמב"ם אבער גייט בכלל נישט מיט דער גמרא'ס מעכאניזם (מעבר אלול), נאר מיט א גאנץ אנדער מעכאניזם (לוח-כללים). "ס'שטייט נישט אין די גמרא קריגט

תמלול מלא

הלכות קידוש החודש פרק ז' – כללי דחיות ראש השנה

הקדמה: מבנה החשבון והמעבר מניסן לתשרי

Speaker 1:

א גוטן. אונז לערנען דער רמב"ם, הלכות קידוש החודש, פרק ז'. יא, זייער גוט. אונז האלטן יעצט אין די טעג פאר ראש השנה, סאו דער פרק גייט זאגן ווען מ'דארף אויסרעכענען, ספעציפיקלי קובע צו זיין די חודש תשרי, קובע צו זיין ווען ס'זאל זיין ראש השנה.

ס'איז דאך די פריערדיגע פרקים האט מען בעיקר גערעדט פון קובע זיין ניסן. ניסן איז געווען מעבר זיין, ניסן איז געווען נישט די לעצטע, אבער איינס פאר דעם איז געווען ווען מ'איז מעבר, ווען מ'מאכט א שנה מעוברת, יעצט האט געהאלטן מיט "החודש הזה לכם". אבער יעצט, ברוך השם, רעדן מיר שוין פון ראש השנה.

פאריגע פרק האבן מיר אונז געזאגט די סדר, ר' יצחק האט אזוי שיין מסביר געווען די סדר וויאזוי מ'קען אויסרעכענען די מולדות פון אלע יארן. די פרק גייען מיר אונז לערנען ווען מ'איז קובע ראש השנה, יא? ראנג.

די דריי סטעפס פון חשבון הלוח

וואס מיר גייען טון איז, רבותי, אונז לערנען יעצט, אונז האלטן אינמיטן לערנען דריי פרקים, פרק ה', סיון, ו', ז', ח', לערנען הלכות וויאזוי צו מאכן א לוח. ווער ס'וויל וויסן וועלכע טאג אין די וואך, בעסיקלי, ווייל מער פון דעם איז נישט אמת'דיג קיין ספק, וועלכע טאג אין די וואך גייט זיין ראש השנה אדער ראש חודש פון עני יאר? דארף ער רעכענען די חשבונות וואס שטייען אין פרק ו', ז', ח', היינט וואס אונז האבן נישט קיין ראיה.

ווען מ'פלעגט זיין א בית דין, פלעגט מען דארפן קוקן די לבנה אויכעט, און נישט רעכענען די חשבון, ווייל די חשבון האט כמעט נישט גארנישט לויט דער רמב"ם, האט עס גארנישט צוטון מיט וואס מ'האט געטון בזמן הראיה, אז בזמן הראיה האט מען געדארפט וויסן אן אנדערע חשבון וואס מ'גייט לערנען שפעטער, ווייל דאס איז ווען די לבנה קען געזען ווערן, ווייל דעמאלטס דארף מען וויסן צו די איידעם זאל זאגן ליגנט וכדומה. אבער דער חשבון וואס מיר לערנען יעצט איז בכלל א חשבון וואס איז א בערך'דיגער חשבון, וואס איז בכלל נישט געבויט אויף וואס מ'קען זען די לבנה.

אבער היינט איז דא אזוי ווי א הלכה למשה מסיני, אדער הרמב"ם'ס פשט, אז דער ראש חודש גייט לויט דעם חשבון. יעצט, דער חשבון איז א שטיקל לאנגע חשבון, ס'נעמט דריי פרקים צו מסביר זיין. ס'איז דא דריי עס, די מעין כללים, פארטס פון דעם חשבון.

סטעפ 1: חשבון המולד (פרק ו')

ערשטע פארט האבן מיר שוין געלערנט. ס'איז דא א חשבון וואס הייסט מולד המצוה, וואס מיר האבן געלערנט אין די פריערדיגע פרק, וויאזוי עס צו אויסרעכענען. ער זאגט אונז, ווען גייט זיין דער מולד יעדע חודש?

דער רמב"ם זאגט, מ'הייבט אן פון חודש תשרי. דער לוח באופן כללי ווערט נקבע מיט די יאר וואס הייבט זיך אן פון תשרי ביז פון תשרי ביז תשרי. דו זאגסט ניסן איז נישט ווי אזוי מ'מאכט די לוח, אונזער לוח ארבעט מיט תשרי לתשרי.

און דערפאר, וואס מיר האבן געלערנט, אלע חשבונות וואס מיר האבן געזאגט ווען גייט זיין די מולד, איז אנגעקומען די חודש תשרי. נאכדעם, תשרי רעכנט מען פשוט, פון תשרי קענסטו רעכענען י"ב חדשים כ"ט י"ב תשצ"ג פון תשרי ווייטער אויף יעדע חודש, ווייסן ווען די מולד איז יעדע חודש.

דאס איז נאר סטעפ 1 פון די לוח. פארוואס? ווייל די מולד מיט ראש חודש זענען צוויי אנדערע זאכן. אויב דו ווילסט וויסן ווען גייט זיין ראש חודש, איז נישט גענוג צו וויסן ווען די מולד איז, על כל פנים וויסן ווען די מולד איז. פארדעם רופט מען אויס אין שול פארדעם ווען די מולד איז. אבער אמת'דיג, נאכדעם דארף מען אויסרופן אין שול די נעקסטע צוויי פרקים, וואס דאס קען אונז זאגן ווען איז טאקע ראש חודש.

סטעפ 2 און 3: הלכות קביעת ראש חודש

דאס הייסט, אויב ס'טייטש נאטורליך ווען מ'וואלט נאר געוואוסט פון די מולד, האט מען געזאגט אז די נעקסטע צופרי פון די מולד אדער די נעקסטע טאג פון די מולד. אבער ס'איז דא נאך הלכות ווען אונז זענען קובע ראש חודש אז ס'זאל זיין א שיינע סדר פון ראשי חדשים.

Speaker 2:

איך ווייס נישט וואס מיינט נאטורעליך. דער גאנצער חשבון, בתחלה ועד סוף, איז דער חשבון וואס לויט דעם האבן אדער משה רבינו אדער די חכמים וואס האבן געמאכט די לוח קובע געווען אז אזוי זאל מען מאכן ראש חודש. ס'איז נישט דא קיין נאטורעליך. נאטורעליך מאכט מען נישט לויט דעם מולד, נאטורעליך מאכט מען לויט די ראיה. און דער מולד, זיכער נישט דער מולד המצוה, האט נישט מיט די ראיה קיין זאך איינגעלייגט.

דיון: דער חשבון איז הלכה, נישט נאטור

Speaker 1:

אויכעט כללים קבועים, טוישן זיך קיינמאל נישט פון די נעקסטע פרק, און יעצט האסטו א גאנצע לוח. דאס הייסט, די דריי פרקים איז גענוג אויף צו וויסן מאכן די לוח. ס'איז זייער סימפל, נעמט נישט קיין זאך צייט, און דאס איז וואס מ'לערנט. סאו, גייען מיר עס לערנען. שוין. הלכה א' פון פרק ז'.

יא, קען זיין.

הלכה א': לא אד"ו ראש

Speaker 1

זאגט דער רמב"ם, "אין קובעין לעולם ראש חודש תשרי לפי חשבון זה", לויט די פריערדיגע חשבון פון פאריגע פרק, ווען ס'געשעט דער מולד, יענער טאג דארף ווערן דער ראש פון די נייע חודש. אבער, זאגט ער, ווען ס'איז ראש חודש תשרי, איז מען נישט קובע לויט דעם חשבון אין די פאלגנדע טעג. מ'איז נישט קובע "באחד בשבת", זונטאג, "ולא ברביעי בשבת ולא בערב שבת". סימן להם, וואס איז דער סימן? אד"ו. און אויף דעם איז דא דער סימן "לא אד"ו ראש". מענטשן וויסן דעם ווארט, אז די טעג פון זונטאג, דער פערטער טאג - מיטוואך, און פרייטאג, זענען נישט די טעג פון ראש חודש תשרי.

נאר אויב ס'וועט אויסקומען אין יענע טעג, "אלא כשיחול מולד תשרי באחד משלשה ימים אלו", אויב מולד תשרי וועט יא אויספאלן אין אד"ו, אין איינע פון די טעג, שטופט מען אפ די ראש חודש, "קובעין ראש חודש ביום שלאחריו". זאגט מען אז די נעקסטע טאג איז ראש חודש, נישט יענע טאג.

זאגט ער, "כיצד? הרי שהיה המולד באחד בשבת, קובעין ראש חודש תשרי בשני. ואם יהיה המולד ברביעי, קובעין ראש חודש בחמישי. ואם יהיה המולד בששי, קובעין ראש חודש בשביעי". מ'שטופט עס אייביג אפ מיט איין טאג.

דיון: דער מקור פון דעם סימן "עדוא הראש"

זייער גוט. איך דארף זאגן וואס איך האב געזען, אלע ברענגען דא, איך ווייס נישט פון וואו ס'קומט דער... איך מיינ אז די לשון "לא אד"ו ראש" שטייט נישט אין די גמרא, אמת? איך געדענק, ער זאגט אז דער סימן קומט פון א פסוק. אונז זענען א באנדע עמי הארצים וואס קענען נישט קיין פסוקים אין עזרא, מיינען מיר אז מ'דארף זאגן "לא אד"ו ראש".

אבער אין ספר עזרא שטייט, פרק ח' פסוק י"ז, שטייט "ואצוה אותם על עדוא הראש". דאס איז ווען ס'שטייט דארט די ליסט פון די ראשי הגולה וואס עזרא האט ארויפגעברענגט צו ארץ ישראל. איינער פון זיי, דער ראש פון עפעס א גרופע אידן, האט געהייסן עדוא - א' ד' ו' תחילה, און עזרא האט אים גערופן און אים געגעבן דארט עפעס א דזשאב.

סאו, קומט א רמז, אויב שטייט "עדוא הראש", קומט אויס ראש השנה איז נישט עדוא דער ראש. עפעס האט ער געזינדגט, דער עדוא, אז ער איז נישט דער ראש. סאו דאס איז דער סימן. סאו קומט אויס מ'דארף זאגן "לא עדוא ראש", נישט "לא אד"ו ראש".

וואס איז אמאל א פלא, וואס איך ווייס נישט, אפשר די מדקדקים ווייסן, ווען מענטשן זענען א ווארט אן נקודות, און דו ביסט פארזען צו מאכן, און דו ביסט עס ליינט, ווערט דאך איינגערעדט אז די ו' איז א מלופם, אפשר איז אסאך עולם. ס'קען דאך פונקט אזוי זיין. אקעי, געווענליך א ו' איז א שורוק, אבער... אדער געווענליך אסאך מאל. אדער איך בין מסביר די סימן, ס'איז א שיינע זאך. עניוועיס, דאס איז דער כלל.

הערה: דער כלל איז ספעציפיש אויף חודש תשרי

און איך דארף נאר זאגן, דער סימן איז נאר אויף ראש חודש תשרי, רייט? איז דא וואס זאגן, איך האב געזען, מ'וועט זען שפעטער ווען מ'רעדט די טעמים, לכאורה די טעמים וואס איז דא אויף דעם זענען נוגע בעיקר צו חודש תשרי, וועגן ראש השנה און הושענא רבה, יום כיפור וכדומה. אבער מצד שני... זאג עס ארויס, רייט? וואס? זאג עס ארויס.

סאו, סך הכל דער חשבון, כדי דער חשבון זאל שטימען, פארשידענע זאכן. אויב מ'וועט אריינגיין אין די טעמים, אמת'דיגע טעמים איז נישט אזוי וויכטיג, ווייל דער די מטרות פון די פרקים איז צו וויסן וואס די לוח איז. דאס איז הלכות מאכן א לוח, אדער וויסן ווען איז ראש חודש.

הלכות קידוש החודש איז כאילו א מצוה, אזוי ווי יעדע מצוה איז לקדש חדשים, צו וויסן ווען איז ראש חודש. ס'איז דא צוויי וועגן וואס טוען די מצוה. איינס איז דורך כבוד לבנה ראה, און די חשבון איז דער חשבון. דאס איז וואס משה רבינו האט אויסגעלערנט, אדער הלל הזקן האט אויסגעלערנט, וואטשעווער עס איז, אז אזוי מאכט מען ראש חודש.

דער חשבון אבער האט דריי סטעפס. דו קענסט האבן צוויי סטעפס אדער דריי סטעפס פון די חשבון. דער רמב"ם מאכט עס זייער קלאר. די ערשטע סטעפ איז, מ'רעכנט די מולד המצוה, און מ'חשבוט אויס ווען גייט זיין די מולד. דאס אבער זאגט מען נאך גארנישט. ס'איז נישט גארנישט. יעצט איז פיור חשבונות, דארטן האבן זיי נישט קיין מיינונגען. און נאכדעם, ווען ס'איז מאכן ראש חודש איז שוין דא הלכות, נישט נאר חשבונות, ס'איז הלכות.

Speaker 2

ניין, איך בין נישט מסכים. ס'איז אויך די הלכות, ס'איז אויך די פיור חשבונות. ס'איז נישט דא גארנישט וואס מ'דארף טראכטן. ס'איז דא ריזענס פארוואס מ'מאכט די חשבון אזוי. ס'איז דא אויך די ריזענס פארוואס מ'מאכט די חשבון. ווען צו רופן דעם מולד המצוה י' ב' תשס"ג. ס'איז דא א חשבון, אבער ס'קומט אזוי אויס. די זעלבע זאך איז דא א חשבון וואס זאגט וואס מ'זאל זיי טון.

לויט ווי דער רמב"ם זאגט עס, איז אלעס פיור חשבונות, אפשר דער ראב"ד האלט אנדערש, אבער לויט ווי דער רמב"ם זאגט עס, נישט אז נאכדעם לייגט מען צו שיקול הדעת, דאס וואס איך וויל ארויסברענגען. די גאנצע זאך איז א חשבון, ס'איז הונדערט פראצענט, דאס הייסט, דעטערמיניסטיק, ס'איז נישטא קיין איין צד אז איינמאל זאל מען מאכן אנדערש.

דאס הייסט, מ'קען איינער זאגן אז דער חשבון איז אנדערש. ס'איז געווען, מ'האט עס שוין געמאכט אמאל אין אידישקייט מחלוקת, און וויאזוי די הלכות פון די חשבון זענען. פון די חשבונות זענען חשבונות. אויב דו ווייסט די דריי פרקים, ווייסטו ווען גייט זיין ראש חודש, יעדע ראש חודש פון די היסטוריה ביז משיח וועט קומען צוריקגיין צו מאכן על פי ראה. דאס איז כללים, אלעס איז כללים אין הלכות החשבון. סאו דאס איז איך מסביר.

סיכום: די דריי סטעפס פון חשבון הלוח

Speaker 1

די ערשטע פרק האבן מיר געלערנט, סטעפ 1, די חשבון האט אפאר סטעפס. סטעפ 1, דארף מען וויסן די מולד המצוה, ווייסט מען דאס. ווייסט מען ווען איז דער מולד פון ראש השנה פון דאס יאר, לויט וואס דער רמב"ם האט אויסגערעכנט אלע חשבונות וואס קומען אן צו וויסן ווען דער מולד פון ראש השנה איז.

יעצט, אבער זאלסטו נישט מאכן, דו ביסט יא דא, נישט וואס מ'האט געוויינט. ביי דיפאלט, ווען ס'איז נישט דא איינער פון די יוצאים מן הכלל וואס מ'גייט יעצט לערנען, מאכסטו יענע טאג ראש השנה? נישט די נעקסטע טאג ביי דעם, יענע טאג, יענע טאג, יענע טאג, נישט קיין נעקסטע טאג, יענע טאג. נאכאמאל. די נאכאמאל, מ'וועט שוין זען די עיקר מנהג, וועל איך זאג.

ווען דו ווייסט ווען דער מולד איז, איז נישטא איינע פון די כללים וואס דא מאכסטו יענע טאג ראש השנה. נאכדעם דארפסטו צולייגן נאך א בונטש פון הלכות וואס מ'גייט לערנען די פרק, וואס מ'מאכט נישט ראש השנה יענע טאג וואס דער מולד איז, נאר דער נעקסטער טאג אדער נאך צוויי טעג, מ'וועט שוין זען פונקטליך. און נאך די גאנצע זאך דארפסטו וויסן, ס'ווייסטו שוין ווען ס'איז ראש חודש פון יעדע יאר.

נאך די דריטע סטעפ איז, אז לערנען פרק ח', וועסטו וויסן ווען צו מאכן ראש חודש פון יעדע חודש פון יענע גאנצע יאר. לויט הלכות, כללים,

Speaker 2: זאגסטו, "איי, קענסטו וויסן פון די פריערדיגע יאר און רעכענען דאס?"

Speaker 1: איך ווייס נישט. פארשטייט וואס איך פרעג? דער תירוצ איז, איך ווייס נישט. אבער דאס איז א דין אין ראש השנה, ספעציעל מיט די סוגיא פון די גמרא. די סיבות זענען פאר תשרי, די סיבות זענען נוגע אין די ימים טובים פון תשרי. אפשר איז דאס די ריזען. איך פרעג א שאלה, אפשר איז דאס טאקע זייער קשיא.

מיר גייען דאך לערנען די נעקסטע פרק אז ס'זענען דא כללים... יא, לויט די כללים, פון די פריערדיגע יאר ראש השנה קען מען שוין וויסן ווען נעקסטע יאר ראש השנה גייט זיין. סאו מ'דארף נישט קיינמאל וויסן לכאורה די כללים וואס שטייט אין די פרק. אבער אפשר מיינט עס אז יענץ האט זיך אויסגערעכנט לויט דאס. רייט, מיטנעמען די זאך אין חשבון.

אבער ס'איז אינטערעסאנט, דו זאגסט "אין קובעין" איז נישט קיין ציווי אויף א געוויסע מענטש. למשל, ווען מ'האט מקדש געווען על פי ראייה, איז געווען א גאנצע דראמא ווער איז עס, די סנהדרין, די חכמים אין ארץ ישראל. די לוח, ס'שטייט קיינמאל נישט, ר' חיים קאניעווסקי געבט נישט ארויס א לוח. ס'איז אייביג עפעס איינער א יחיד וואס איז זייער שטארק אינטו חשבונות.

Speaker 2: רייט, ס'איז נאר א גילוי מילתא, אזוי ווי דער רמב"ם.

Speaker 1: יעדער איז מודה אז ס'איז נאר א גילוי מילתא, אזוי ווי די לוח דארף זיין. דארף מען וויסן די בעסיקס. איך בין נישט קיין אויסגערופענער קאפיער פון א גוטע לוח, אבער ווען ער וויל מאכן א לוח און אויסרעכענען זאכן, יא. אבער ס'איז נישט קיין זאך.

דחיות און קידוש על פי ראייה

ס'איז דא א מחלוקת. פשוט, די דחיות איז נישט געווען בזמן וואס מ'האט מקדש געווען על פי ראייה, ווייל דעמאלטס דארף מען גיין מיט די ראייה. דאס איז נאר א הלכה אין די חשבון. ס'איז דא וואס זאגן אז ווען מ'האט מקדש געווען על פי ראייה האבן די בית דין געהאט פאוער, וואס זיי האבן געקענט יא אדער נישט אננעמען אן עדות. זיי האבן געקענט בוחר זיין שטרענג מיט די עדות.

Speaker 2: ער זאגט אז ווען מ'טוט עס על פי חשבון זה. ווי שטייט?

Speaker 1: אקעי, ס'איז נישט קיין חקירה סתירה, ווייל... אבער יא. דאס איז איין זאך.

הלכה ז (המשך): דחיית מולד זקן – מולד שחל בחצות או אחר חצות

Speaker 1: "וכן, אם יהיה המולד בחצי יום או למעלה מחצי יום" – נאך טעג ווען מ'מאכט נישט ראש חודש תשרי, "וכן, אם יהיה המולד בחצי יום או למעלה מחצי יום". אויב דער מולד געשעט שוין פון אינמיטן פון די טאג, וואס נארמאל וואלט מען געזאגט, נישט קיין חילוק ווען אין די טאג איז דער מולד, יענע טאג איז ראש חודש. אבער פאר ראש חודש תשרי, אויב דער מולד געשעט בחצי יום אדער נאכדעם, "איז קובעין ראש חודש ביום שלאחריו" – שטופט מען עס אויך אפ, אויסער לא אד"ו ראש. האלט מען שוין א פערדע סיבה, מ'האט דא אן עווער אדער א צווייטע סיבה פארוואס צו מאכן ראש חודש א טאג שפעטער, אויב די מולד איז געווען אריין די טאג.

"איז כיצד? דער רישי היה המולד ביום שני", נישט ביום א', נאר ביום שני ווען ס'איז יא, לויט די פריערדיגע רול קען מען מאכן, אבער ס'איז דא די סיבה אז ס'איז "שש שעות ביום היתר", אויף שש שעות, "איז אויך קובעין ראש חודש בשלישי".

אבער "ואם היה המולד קודם חצי יום, אפילו בחלק אחד", אפילו נאר א טראפעלע, איינע פון די חלקים פון טויזנט און אכציג חלקים. "פאר חצי היום, דעמאלטס איז קובעין ראש חודש באותו יום המולד עצמו". פארשטייט זיך, "והוא שלא יהיה אותו יום מימי א' ד' ו'". אויב איז עס נישט פון די אד", אד"ו זאגסטו, אויב איז עס אנדערע טעג, דעמאלטס, אויב איז עס פאר די האלבע טאג, יא.

ניין, ניין, איך וויל רעדן מיט דעם שפעטער. איך וויל נאר זאגן, ווייל מ'האלט אן. מצד שני, איך פארשטיי נישט פארוואס מענטשן זאגן דאס. דאס הייסט, באטרעטן שפעטער ווערן די טעם, מ'וועט פארשטיין וואס מ'זאגט בעסער. אבער... אמת'דיג, די גאנצע לוח רעכנט זיך פון חודש תשרי. ס'הייסט, טעכניקלי, לאמיר זאגן ס'איז דא אנדערע טעמים פארוואס ס'דארף נישט זיין, ווייל דו קענסט מאכן די כללים אין חודש כסלו, אדער אנדערע כללים וואס קומט אויס אז ס'זאל שטימען די חשבון וואס אונז דארפן האבן, אבער די לוח הייבט מען דאך אן פון תשרי, אזוי גייט דאך אונזער לוח.

סאו דעמאלטס מאכט מען אז ס'זאל שטימען לויט די ריזענס וואס דער רמב"ם גייט זאגן פארוואס מ'דארף האבן. סאו מ'דארף שוין אנקומען צו די טעם אז ס'איז נוגע צו ראש השנה דוקא, ס'איז נישט קיין... איך מיינ צו זאגן פאר דעם נאר ראש השנה, ס'איז דא די ערשטע חודש. אנגעהויבן און געזאגט.

הקדמה: ראש השנה און ראש חודש

Speaker 1: אבער ס'איז נישט קיין די ראש השנה איז א דינע לוח. מצד שני ביסטו גערעכט, אבער ראש השנה אליין איז א דינע אין ראש חודש, יא, בכתר ליום חגגי. בסכת ראש השנה שטייט הלכות קדוש החדש. זעט אויס אויך, ס'איז זייער אינטערעסאנט.

הגם מענטשן האבן ליב צו זאגן אז ס'איז דא אפאר ראש השנה, דער עיקר דארף מען רעכענען ניסן א חודש הראשון. דער לוח האלט נישט אזוי, ער גייט פון תשרי, און נאך פסכת ראש השנה האלט נישט אזוי. ווייל ס'איז נישט קיין פראבלעם מיט די פסוק "החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי את השנה". סאו ס'קען זיין אז ראש השנה איז אזוי ווי דער ראש חודש פון אלע חדשים. ס'איז דער ראש חודש פון אלע ראשי חדשים.

על כל פנים, דארט הייבט זיך אן די יאר. ניין, ווייל פון ראש חודש קען מען אויסרעכענען אלע מילדות פון די יאר. ניין, עני חודש תשרי, וועסטו וויסן פון דארט. ס'איז אויטאמאטיש. נאכדעם וואס מ'מאכט... ס'טייטש, מ'וואלט געווען געקענט אראפלייגן עני חודש א כלל. אבער איינמאל מ'האט אראפגעלייגט די כלל פון ראש חודש תשרי, פארט זיין די איבריגע כללים אויטאמאטיש אויב מ'פאלט די רולס וואס וועט שטיין אין די נעקסטע פריק.

איז דאס דער ערשטער כלל, אויב ס'איז אד"ו, שטופט מען אפ די ראש חודש תשרי מיט א טאג.

באדייטונג פון "אין קובעין" – גילוי מילתא

איך דארף נאר אריינזאגן אז אין די גמרא זעט אויס אז ס'איז דא סיבות פארוואס אונז ווילן נישט אז ראש השנה זאל זיין אין די טעג, וועגן יום כיפור און וועגן הושענא רבה, אבער דער רמב"ם וויל עס געבן חשבונות. דער רמב"ם גייט זאגן שפעטער די טעם.

איך וויל נאר זאגן נאך איין וויכטיגע זאך דא, אז... וואס האב איך געוואלט זאגן? איך האב פארגעסן. אה, איך וועל זאגן קלאר, ווייל דאס איז שוין מקדים צו זיין וואס מיר גייען זען דעמאלטס.

ווען מ'זאגט דא "אין קובעין", מיינט ער נישט צו זאגן אז ס'שטייט איינער און איז קובע. דאס הייסט, דער רמב"ם האלט אז טעכניקלי, למדנות, דער בית דין של בית ישראל מאכט די חשבון און לויט דעם זענען זיי קובע. אבער "אין קובעין" מיינט סך הכל, אויב דו ווילסט מאכן א לוח, מאך די חשבון פון דעם מולד, לייג צו די כללים צו וויסן ווען איז ראש השנה. אבער ס'איז נישט פשט אז ס'איז דא עפעס א זאך וואס מ'דארף קובע זיין חוץ פון דעם. ס'איז נישט עפעס א זאך וואס איז עקסטער פון סתם צו וויסן ווען גייט זיין ראש השנה.

און נישט וועגן דעם, מ'דארף אויך וויסן, נישט וועגן דעם גייט עווער אויסקומען אז מ'לייגט צו נאך א טאג אין חודש אלול. דער חשבון שטימט שוין אז לויט די כללים... אלול האט אלעמאל 29 טעג אין אונזער לוח. פארוואס? לויט די כללים וואס מ'גייט לערנען פרק ח'. דאס איז סך הכל צו וויסן וועלכע טאג גייט זיין ראש השנה.

און נאכדעם איז דא נאך א סארט סיבה וואס האט צוטון מיט די יאר. דער רמב"ם זאגט נישט פארוואס, סא מ'קען לערנען אזוי ווי ס'שטייט.

"מולד תשרי שיצא בחשבון זה", מיט די חשבון וואס ער זאגט, **"וועט אויסקומען בליל שלישי, בתשע שעות בלילה מתחילתו וארבעים חלקים משעה עשירית"**, סימנא איז גטר"ד, סא נאכאמאל, ניין שעות, אה, גימל, די דריטע טאג, די ניינטע שעה, און צוויי הונדערט און פיר חלקים, **"או יותר"**, אזוי אדער שפעטער פון דעם, **"איז אה היתה שנה פשוטה"**. ס'איז דא די פאריגע יאר איז געווען א שנה פשוטה, נישט קיין שנה מעוברת.

דיסקוסיע: וואס מיינט "שנה פשוטה" אין דעם קאנטעקסט

Speaker 2: וואס הייסט די פאריגע יאר? די מולד געשעט נאך א יאר פון א שנה פשוטה, יא? מ'רעדט דא פון די מולד פון די נייע יאר. די נעקסטע יאר. אה היתה שנה פשוטה מיינט די יאר תשרי וואס אונז גייען אריין יעצט?

Speaker 1: אזוי מיינ איך... אבער ס'איז נישט נוגע, זיי זענען ביידע אין די זעלבע יאר כלפי ניסן. שנה פשוטה, אז די לעצטע ניסן איז נישט געווען... שנה פשוטה איז אלעמאל א זאך... ווען איז רעכנט דא שנה פשוטה, איז מיינען אונז די יאר פון תשרי ביז תשרי, און אונז האלט מען אינמיטן. און ווייסט מען וואס ניסן איז געווען די לעצטע ניסן איז געווען א שנה פשוטה, ווייל די לעקסטע זאגט ער מצאי מעברת. ס'טייטשט די ערשטע יאר נאך השנה מעברת.

איך מיינ אז פשוטה מיינט אז די יאר וואס גייט קומען, דאס הייסט אז ס'הייבט זיך אן פון תשרי, גייט זיין מעבר. אזוי מיינ איך. ס'איז אינטערעסאנט, די יאר פשוטה רעכנט מען פון תשרי ביז תשרי. אלע יארן וועט זיין פון תשרי תשרי, אלעס. יא, איך מיינ אז ס'מיינט אז דער יאר גייט

דחיית בט"ו תקפ"ט (דחייה #4)

Speaker 1: אקעי, דער יאר וואס הייבט זיך אן יעצט, וואס מ'איז דן יעצט ווען צו אנהייבן ראש השנה. אויב איז ראש השנה פשוטה, און דער מולד איז אויסגעקומען נאך די און די שעות, איז אויך דוחין את ראש החודש. און אנשטאט עס זאל זיין יענע זעלבע טאג שלישי, שטופט מען עס אפ, און מען שטופט עס אויך אפ מיט צוויי טעג. אין דעם פאל שטופט מען עס אייביג אפ מיט צוויי טעג, ווייל ג' איז אייביג א טאג פאר ד', און אין אזא פאל וועט אויך ראש חודש זיין צוויי טעג שפעטער ביום חמישי בשבת. דאס איז נאמבער טרי ווען מען שטופט אפ ראש חודש.

נאך א פאל, דער פערטער פאל איז, **וכן אם יצא מולד תשרי ביום שני, בשלש שעות ביום, וחמש מאות ושמונים ותשעה חלקים**, א טאג פריער, ביום שני, שעה רביעית, און די סימן דאס מאל גייט זיין ב', די צווייטע טאג ביום, ט"ו. בתקפ"ט. מ'דארף אלעמאל זאגן די סימנים מיט א...

Speaker 2: גוט, אבער וואס איז די ט"ו? ב' שלש שעות, right? שלש שעות ביום איז פופצן שעה.

Speaker 1: אה, פופצן שעה זאגט מען. שלש שעות ביום איז פופצן שעה, אזוי ווי פריער איז געווען. וחמש מאות ושמונים ותשעה חלקים.

Speaker 2: אוי, יעצט וועט גיין שפעטער פון דער.

Speaker 1: און דא רעדט מען פון אן אנדערע זאך, ומוצא השנה מוצא המעוברת. ס'טייטש, מ'רעדט דא די ערשטע שנה פשוטה, אבער ס'איז השנה פשוטה נאך השנה המעוברת. ס'טייטש, די פאריגע ניסן איז געווען מעובר. די יאר וואס מ'קומט יעצט פון. שעושה השנה הסמוכה לה שעברה מעוברת, איז זייער גוט. דעמאלטס אין כאומר ראש חודש בשני בשנה זו, אלא בשלישי יום שטופט עס אפ מיט א טאג. זאגט מען אז מ'האט פיר סיבות ווען מ'שטופט אפ. זייער גוט. זייער גוט. זייער גוט.

דער כלל פון חלק אחד

זאגט דער רמב"ם ווייטער. דאס איז אבער נאר ווען ס'איז בדיוק די גטר"ג אדער די בט"ו תקפ"ט. אפילו ס'פעלט נאר איין חלק, כגון שהיה סימני גטר"ג, אויב פחות מזה קובעין אותו בשלישי. וכן אם היה מולד מוצאי

דיסקוסיע: חצות און סטאטיסטישע ווארשיינלעכקייט

Speaker 2: זיי האלטן אונז שוין, לכאורה ביי יעצט איז שוין רוב מאל. ס'טייטש, אויב יעדער איבער דעם מולד קען זיין סיי וועלכע חלק אין טאג, וועסטו שוין אוועקגענומען בערך האלב, יא? איך האב נישט קיין ענין. סא אויסער די אד"ו? אקעי. איך ווייס נישט. מ'דארף וויסן ווען דער מולד מאכט זיך געווענליך, איך האב נישט קיין ענין. יא.

צוזאמענטרעף פון צוויי דחיות – אפשטופן מיט צוויי טעג

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם, וואס טוט זיך ווען ס'איז דא א דריטע קלעט, און דער מולד האט געדארפט זיין דינסטיג נאכמיטאג. און וואס דעמאלטס אין אזא פאל שטופט מען עס אפ פאר די נעקסטע טאג, אבער די נעקסטע טאג איז מיטוואך, ד', און ס'קען נישט זיין אד"ו ראש. וואס טוט מען דעמאלטס?

זאגט דער רמב"ם, **"שיהיה המולד בחצות היום או אחר חצות, ויתחיל יום שלאחריו"**. **"אם יהיה היום שלאחריו בימי אד"ו"**, אויב דער טאג פון נאכדעם גייט אויסקומען אין די טעג וואס מ'קען נישט מאכן ראש חודש אלס די ערשטע סיבה פון אד"ו, **"הרי זה נדחה לשלאחר שלאחריו"**, שטופט מען עס אפ מיט צוויי טעג, **"ויהיה ראש חודש קבוע בשלישי ליום המולד"**.

"כיצד? הרי שהיה המולד בשבת בחצות", סימן ז' י"ח. פארוואס י"ח? ז' איז שבת. י"ח, חצות. חצות איז די אכצנטע שעה פון די אנהייב פון די טאג וואס הייבט זיך אן ביי די שקיעה. ס'איז דא זעקס אזיגער ביינאכט. סא חצות רעדט מען דא חצות היום. ס'קומט אויס אכצנטע שעה פון די נאכט פארדעם. י"ח פון... רייט. חצות איז אלעמאל שעה י"ח ביום. שש שעות ביום, אבער מיט די לילה איז עס י"ח, און אלע חשבונות טאג גייען מיט די פיר און צוואנציג.

"איז קען מען עס נישט מאכן די נעקסטע טאג ווייל ס'וואלט געווען זונטאג. קובעין ראש חודש בשנה שמולדה כזה בשני בשבת", מאכט מען עס בשני בשבת, האט מען אפגעשטופט מיט צוויי טעג.

דער רבי איז מורא'דיג מאריך, מיט זיינע דוגמאות, אלעס איז ספרים פשוטים ביותר. **"וכן"**, די זעלבע זאך.

דיסקוסיע: השפעה אויף די פאריגע יאר

Speaker 2: אבער בעצם, דאס גייט צוגעבן צו די פאריגע יאר נאך צוויי טעג, יא?

Speaker 1: ס'געבט קיינמאל נישט צו צו די פאריגע יאר למעשה, ווייל דער חשבון איז שוין אויסגעשטעלט. ווייל דער לוח איז שוין אויסגעשטעלט.

Speaker 2: אבער וויאזוי גייט עס נאך זיין כ"ט?

Speaker 1: אה, ווייל די אלע חדשים זענען געווארן אויסגעשטעלט וואס שטימט מיט דעם. רייט, דאס איז... אבער ס'מיינט אז איינער וואלט געוואוסט ווען דער ראש השנה גייט זיין.

Speaker 2: רייט, ווען איינער וואלט ווען געלערנט דער רמב"ם און ער וואלט געמאכט א לוח נאך יעדע פרק, יא? וואלט ער נאך דעם פרק געמאכט א לוח וואס וואלט אויסגעקומען איין און דרייסיג טעג.

Speaker 1: וואס וועט זיך טראכטן פון די אד"ו ראש? ניין, ס'וואלט נישט אויסגעקומען. ס'איז א סיני אז ס'וועט נישט אויסקומען. איך ווייס אויס. אקעי.

"וכן אם היה המולד בשלישי בחצות או אחר חצות", אויב די סיבה איז... און ס'איז בשלישי אחר חצות, וואס מ'קען נישט מאכן די טאג נאכדעם ברביעי, **"שטעלט זיך אויס אז ראש חודש איז בחמישי בשבת"**.

זאגט דער רמב"ם, עד כאן איז דאס אזויווי א צווייטע ריזן פארוואס מ'מאכט ראש חודש, און אמאל די ערשטע צוויי קענען זיך צוזאמטרעפן, ממילא קומט אויס צוויי טעג וואס מ'שטופט אפ ראש חודש פון די מולד.

הלכה ח: דחיית גטר"ד – מולד תשרי אין שנה פשוטה

Speaker 1: איך ווייס נישט. ניין, ס'איז געווענליך שפעטער, אדער ווי שפעטער? ס'איז שפעטער, לאמיר זאגן, מיט א האלבע טאג, נישט מיט א גאנצע טאג. אבער מ'קען דאך נישט אפשטופן ראש חודש מיט א האלבע טאג. דו געדענקסט דאך, מ'דארף טון גאנצע טעג. ימים התמונה, ווי התמונה השח. יא. בקיצור, מ'קען נישט מאכן קיין האלבע טאג. סאו מ'מאכט יעדע צווייטע טאג, קומט דאס אויס אז האלב פון די צייט, אז דו רוקסט זיך עס מיט א האלב פון די צייט.

Speaker 2: ס'ווערט נאך אלץ נישט לכאורה.

Speaker 1: ס'ווערט נאנטער.

Speaker 2: ניין, ס'ווערט געווענליך בימים הקב"ה אמיתי, אדער יעדע צווייטע חודש איז בימים הקב"ה אמיתי, עפעס אזוי. אדער ס'זאל נישט זיין צו ווייט.

Speaker 1: ס'איז נישט דער רמב"ן נישט מסביר פארוואס ס'פעלט אויס. ס'קען זיין פארשידענע ריזענס פארוואס ס'פעלט אויס, ווייל דו דארפט פארשטיין, טאמער ס'וועט זיין זייער פרי ראש חודש, קען דאך זיין אז אין ראש חודש וועט מען זען די אלטע לבנה וואס וואלט געווען זייער מאדנע. דאס איז איין וועג פון עס מסביר זיין.

Speaker 2: סאו וואס איז שלעכט? נישט סתם די אסטראנאמיעס וועלן זיין העפּפּי.

Speaker 1: שטעל דיר פאר, אין ראש חודש איז נאך א גאנצע טאג פרי, און מ'זעט נאך די אלטע לבנה. ס'איז בושות. אסאך זאכן זענען ווי ס'זאל זיין נישט גיין קיין בושות. אדער פארקערט, קען זיין אויב ער מאכט עס צו פרי, מ'נעמט צוויי אדער דריי, צוויי גאנצע טעג פון ראש חודש ביז מ'זעט בכלל די נייע לבנה, איז ווייטער בושות.

די אמת'דיגע זאך, אין אנדערע ווערטער, די אמת'דיגע זאך איז די ראייה, וואס איז אביסל שפעטער ווי די מולד הקיבוץ האמיתי, אבער אט ליעסט אפאר שעה שפעטער. אזוי מ'טרייט זיך, אבער די מולד הקיבוץ האמיתי קען מען נישט רעכענען, די ראייה קען מען נישט אזוי גוט רעכענען, ווייל ס'איז דאך א זאך וואס מאכט זיך פארשידענע זאכן. וויבאלד מ'האט געמאכט א חשבון, האט מען געמאכט קודם די חשבון אמת'ע וואס איז גרינג צו רעכענען. ס'איז א חשבון קבוע. די חשבון אמת'ע טוישט זיך דורכאויס די יאר און דורכאויס אנדערע זאכן. מ'קען בכלל נישט מאכן אזא חשבון פון די אמת'ע. דאס הייסט, מ'קען מאכן, אבער ס'איז צו קאמפליצירט, און ס'וועט ווייטער זיין פראבלעם.

האט מען געמאכט אזא סארט זאך, אז מ'מאכט די מצוה און מ'שטופט אפ יעדע צווייטע יאר בעיסקלי, אדער נישט פונקטליך, קומט אויס אז מער ווייניגער ווערט נישט צו ווייט. דאס איז די פוינט, ס'ווערט נישט צו ווייט.

Speaker 2: ס'זאל זיין צו ווייט אין די לבנה איז נישט די פשט ווייל ס'גייט עפעס אויסקומען אז די יאר גייט האבן צופיל טעג.

Speaker 1: ניין, יענץ איז די אנדערע זאך וואס מ'האט געלערנט.

Speaker 2: אה, יענץ איז די אנדערע סיבות.

פארוואס דער רמב"ם זאגט נאר איין טעם

Speaker 1: דער רמב"ם זאגט נישט, עזעקטלי. דער רמב"ם זאגט נאר די טעם פון אדיר וואס זעט אויס אזוי ווי ארביטריעטי. די אנדערע זאכן...

Speaker 2: ניין, נישט ארביטריעטי. דא קען אריינקומען זייער גוט די פשט פון די חז"ל. פארוואס האט מען עס גענומען? מ'ויל אז דריי טעג זאל זיין אזוי און פיר טעג אדור, אבער פארוואס האט מען גענומען אלע פעמים?

Speaker 1: איך גיי שוין רעדן וועגן דעם. איך וויל נאר זאגן, מיין קשיא פון דער רמב"ם זאגט, דער רמב"ם האט נאר געוואלט, דער גואל פארציילט נאר די טעם פון לא ידו ראש. ער איז נישט מסביר די טעם, נישט פון נולד על חצות, נישט פון וויאזוי הייסט עס די דחיות, בתרד, בתי תקפד, די גאטרד, בתי תקפד, איז ער נישט מסביר וואס די סודות פון זיי.

מעוברת פחות חלק, כגון שהיה סימנו בט"ו תקפ"ח אנשטאט תקפ"ט, אויב פחות מזה איז אויך קובעין אותו בשני.

סיכום פון אלע דחיות — ווי אזוי קובע זיין ראש חודש תשרי

קומט אויס, סך הכל, אז דו ווילסט וויסן ווען ס'איז ראש חודש תשרי, דאס איז וואס דו דארפט טון. יא, זאגט ער, וכל מי שירצה לידע דרך קביעת ראש חודש תשרי על פי חשבון זה כך יעשה, ווען איינער וויל קובע זיין ראש חודש תשרי, דארף ער טשעקן, יחשב וידע המולד באיזה יום, לערן פרק ו' און לערן ווען דער מולד קומט אויס, ובכמה שעות מן היום או מן הלילה ובכמה חלקים מן השעה, וויפיל שעה און וויפיל חלקים. ויום המולד הוא יום הקביעה לעולם, יום המולד איז אייביג דער טאג וואס פון דעמאלטס איז מען קובע. געווענליך איז יום המולד אייביג דער יום הקביעה.

אלא אבער דא ביי ראש חודש תשרי דארף מען קוקן אויף די פיר דחיות. **אלא אם כן היה באחד בשבת או ברביעי או בערב שבת, או אם היה המולד בחצי היום או אחר חצי היום, או אם היה המולד בשעה רביעית ושש מאות וארבעים ושנים חלקים מליל שלישי של שנה פשוטה, אזווי מ'האט פריער געזאגט דער כלל, בטר"ג, יא, וויאזוי האט עס געהייסן, או שהיה המולד בחמש מאות ותשעים ושמונה חלקים משעה רביעית מיום שלישי של שנה פשוטה שלאחר המעוברת, בט"ו תקפ"ט.** אויב ס'האט נישט איינע פון די זאכן, דעמאלטס איז דער מולד קובע און אין יענעם טאג ווערט ראש חודש. **אבל אם יארע בו אחד מארבעה דברים אלו אין קובעין ביום המולד אלא ביום שלאחריו או שלאחר אחריו כדרך שביארנו.**

דער טעם פון לא אד"ו ראש

גייט ער זאגן די סיבה פון איינע פון די פיר זאכן. ס'איז דא פיר ריזענס, איינע פון זיי גייט דער רמב"ם זאגן די סיבה, די אנדערע זאגט ער נישט. סאו זעט אויס אונז דארפן עס נישט וויסן, איך קען דאך נישט זאגן, אבער אזוי איז דער פאקט.

זאגט דער רמב"ם, **ולמה אין קובעין בחשבון זה ביום אד"ו? לפי שחשבון זה הוא לקיבוץ הירח עם השמש בהילוכם האמצעי לא במקומם האמיתי כמו שיתבאר, איז דאך דער מהלך הממוצע, דער נאנט. ס'איז נישט אזוי ווי במקום האמיתי, אזוי ווי ס'איז געווען בימי ראייה. אבער דאס איז מיט א מער קארעקטע חשבון. ס'איז דא אן עכטע חשבון ווען די לבנה און די זון טרעפן זיך אמת'דיג. קיבוץ הייסט אויף ענגליש, קאנדזשאנקטשען, ווען זיי טרעפן זיך. דעמאלטס, דאס איז... אבער אונזער חשבון איז נאר א הממוצע.**

ממילא, לפיכך, עשו יום קבוע ויום דחיה. האבן אונז געמאכט אז ס'זאל זיין איין טאג אזוי און איין טאג אזוי. כדי לפקוע ביום הקיבוץ האמיתי, כדי דאס זאל מאכן בעסער די טשענסעס אז די מהלכי הממוצע זאל זיין נאנטער צו די מהלך האמיתי. אבער מ'איז קובע געווען, מ'האט געוואלט מאכן אז ס'זאל זיין האלב און האלב, האט מען געמאכט בשלישי כובן, ברביע דוחים, בחמישי כובן, בשבת כובן, באחד בשבת דוחים, בשני כובן. מ'האט געמאכט אז דריי פון פיר טעג, איך מיין דריי טעג אזוי און פיר טעג אזוי, און דאס גייט גורם זיין דאס גייט מאכן בעסער אז די מהלך הממוצע זאל זיך טרעפן מיט די מהלך האמיתי.

דיסקוסיע: פארוואס דער חשבון הממוצע איז שפעטער

Speaker 2: ביסט מסביר זיין בעסער וואס דאס מיינט?

Speaker 1: ניין, ס'איז זייער פשוט. ס'זעט דא אויס, אזוי זעט אויס, מ'דארף פארשטיין, ס'זעט אויס אז געווענליך, על ידי חודש תשרי, געווענליך, אדער אפשר אלעמאל, איך ווייס נישט, געווענליך די חשבון האמיתי איז שפעטער ווי די חשבון הממוצע. אזוי זעט אויס. איך ווייס נישט וויאזוי ס'קען זיין.

Speaker 2: אויף די צייט איז עס שפעטער?

מען זיך געקענט ארומשפילן, אבער היות אז ס'איז אמצעי, מוז מזמון, יא, זייער גוט. סיי מעג מען און סיי מזמון. רייט.

וראיה לדבר, א ראייה אז דאס איז די סיבה פאר די דחיות איז כדאי צו אנקומען נאנטער צו די מהלך האמיתי, **שהרי המולד יהיה בליל שלישי.** ווייל דער מולד וואס אונז רעכענען, דער ממוצע, קומט אסאך מאל אויס בליל שלישי, **ויתחה לחמישי.** איך האב שווער געזאגט מיט די חשבון, **ולפעמים רבות ליה ירך בליל חמישי.**

אסאך מאל, ווען מ'גייט מאכן ראש חודש, זאגט ראש חודש תשרי, אסאך מאל קומט אויס ליל שלישי, אזוי לאנג אז ס'איז נאך שעה רביעית ביום, יא, אבער די שעה רביעית ביום שטופט מען עס מיט צוויי טעג. און דעמאלטס, יענע יאר, איז עס שוין מיטוואך. און קוק אין יענע יאר ווען מ'זעט די לבנה, וועסטו זען, אן רבות, אפילו מיטוואך ביינאכט זעט מען עס נאך נישט. וועסטו זען בליל חמישי, ולא עוד, וועסטו נישט זען. זעסטו אז דאס וואס דו האסט געטראכט אז ס'דארף זיין בליל שלישי איז נאך דריי טעג פאר די עקטשועלע לבנה.

סא זעסטו אז אונזער מולד איז נישט אן ענדיגע אינדיקעישן אויף די לבנה, ולא עוד ולא בלי הששי, אמאל וועט מען נישט זען בלי הששי. ס'קומט אויס דריי טעג נאכדעם וואס דו האסט געמיינט אז די מולד איז. ס'קען דאך נישט זיין, א טאג צוויי נאכן מולד דארף מען זיכער קענען שוין זען די לבנה. בכלל, און אויף דעם זעסטו אז **שלא נתקבצו השמש והירח קיבוץ אמת, אלא בחמישי,** זיי האבן זיך ערשט עכט צוזאמגעקומען בחמישי.

און טאקע וועגן דעם אז אונז מאכן די אלע דחיות, ווערן אונז נאנטער אז די גשמיים. געפ זאל ווערן קלענער. דאס הייסט, ווען נישט דעם וואלט די געפ געווארן גרעסער און גרעסער, יא? ווייל מ'וואלט אייביג געלאפן מיט ... יא, איך ווייס נישט צו ס'וואלט געפארן, ווייל יעדע יאר איז א נייע חשבון.

וויאזוי מאכט מען א לוח – דער כלל

Speaker 1: אין עני קעים, דארפט געדענקען אז די חשבון הממוצע איז אקוראט נאך א גאנצע יאר. נאך א גאנצע יאר איז עס אקוראט. ער לויפט נאר אויף פון דעם צוויי.

Speaker 2: ניין.

Speaker 1: ניין, ניין, איך וויל זאגן זייער קלאר וואס דער חשבון דאס איז. איך געדענק, וויאזוי מאכט מען א חשבון? לאמיר זאגן דעם כלל וואס דער רמב"ם זאגט, וואס איך ווייס זיכער. וויאזוי מאכט מען א לוח? א לוח מאכט מען יעדע יאר פריש, אקעי? מ'רעכנט נישט וואס איז געווען לעצטע יאר, נישט די אלע דחיות. מ'רעכנט וואס איז געווען דער מולד פון מולד בהר"ד. אדער אויב דו ווייסט, לעצטע יאר קענסטו צולייגן לויט די חשבונות וואס מיר האבן געלערנט אין די פריערדיגע פרק. באט דאס איז אויך געבויט אויף די זעלבע חשבון המולד וואס פארט זייט שנת תורה, זייט ששת ימי בראשית, פארט כ"ט י"ב תשצ"ג, א חודש און א חודש.

סא יעדע יאר רעכנט מען נאכאמאל. נאכדעם וואס מ'ווייסט ווען איז דער מולד פון די יאר, לייגסטו צו די דחיות צו וויסן ווען גייט זיין ראש השנה פון די יאר. סא ס'קען קיינמאל נישט זיין לויט עני פון די כללים אז ראש השנה נעקסטע יאר גייט זיין דריי טעג שפעטער.

דער חילוק צווישן מולד אמיתי און מולד אמצעי – נאר צווישן חדשים, נישט יארן

Speaker 1: יעצט, צווייטנס, דאס וואס דער מולד האמיתי איז אנדערש פון דער מולד האמצעי, איז א זאך נאר דורכאויס די יאר, נישט נאך א גאנצע יאר קומט עס זיכער צוריק ריכטיג. פארוואס? ווייל דער חילוק פון די מולד אמיתי און די מולד האמצעי איז א חילוק צווישן חדשים, נישט א חילוק צווישן יארן. ס'איז אנדערע ווערטער, דער חשבון אויף דעם יאר איז אן עווערעדזש פון איין יאר. אזוי פארשטיי איך וואס די מפרשים האבן דיר געזאגט.

איך טראכט אז די סיבה איז, ווייל א מענטש ליינט די פרק, הגם ס'איז דא ריזענס, ביידע האבן טעמים, אפשר איז צו קאמפליצירט צו מסביר זיין, און מיר האבן געלערנט נעכטן אז דער רמב"ם וויל מאכן פשוט. דער פוינט דא איז צו מאכן א לוח, דער פוינט איז נישט דא צו לערנען עומדות פון פארוואס דער לוח איז אזוי, דאס איז גוט פאר מענטשן וואס ווילן האבן צייט, דער פוינט איז דא צו מאכן א לוח, און דאס איז גענוג און נאך.

זעט אויס אבער ביי די אידור ראש זעט אויס עפעס א מאדנע קלאס, סתם ראש השנה קען נישט זיין זונטאג, פארוואס וואס קען נישט ראש השנה זיין זונטאג? לייגט צו דער רמב"ם א זאך, דער רמב"ם האט אויך אן ענין אין אויסצולערנען אז דער חשבון איז נישט דער חשבון הקב"ה האמיתי, שפעטער גייט ער דאך פון די קיבוץ האמיתי, ממילא האט ער געטראפן אן אפארטוניטי צו רעדן וועגן דעם. אבער די אנדערע זאכן האבן אויך א טעם, אבער יעדער קוקט, זעט ער אז ס'איז דא עפעס א פונקטליכע חשבון, פארשטייט ער אז ס'איז דא עפעס א ריזען פארוואס אזוי. אזוי טראכט איך.

דיסקוסיע: צי די גמרא רעדט וועגן דעם

Speaker 2: איך מיינן אז ווען די גמרא זאגט די סיבות פארוואס לא "אד"ו, מיינט די גמרא שוין נאכ'ן חשבון פון די רמב"ם? פארוואס האט מען געמאכט אלע די אלע דברים נישט פארקערט? דו דזשאמפסט, דו דזשאמפסט. מיר זאלן מאכן האלבע טעג אזוי און האלבע טעג אזוי.

Speaker 1: רבינו, גיי פון סיי.

Speaker 2: סיי גוט.

Speaker 1: דאס אז די רמב"ם האבן נישט פארענטפערט, דאס איז נישט פארענטפערט. אבער ער פארלאזט זיך אז דער ווער ס'וויל קען קוקן אין די גמרא, אבער די גמרא האט יא סיבות.

Speaker 2: ס'שטייט נישט אין די גמרא קריגט זיך נישט מיט די גמרא.

Speaker 1: איין מיינוט, ס'שטייט נישט אין די גמרא קיין סיבות פאר דעם.

Speaker 2: איך דארף נאר זאגן זייער קלאר. מעג, אבער גיי אויף א סדר. די גמרא זאגט יא, די גמרא זאגט אז מ'האט משום...

Speaker 1: ס'שטייט, מ'רעדט נישט וועגן דאס. לאמיר גיין אויף א סדר. ס'איז בכלל נישט אמת אז די גמרא רעדט וועגן דעם, אפילו דער ראב"ד טענה'ט נישט אז די גמרא רעדט וועגן דעם, אבער דו דזשאמפסט, אונז לערנען דאך מיט מענטשן, קיינער ווייסט דאך נישט פון וואס דו רעדסט. דו דארפט פארציילן וואס דער ראב"ד האט געזאגט. אבער פיר אויס, לאמיר אויספירן דעם רמב"ם'ס טעם, ווייל ער זאגט נאך א הלכה, און נאכדעם וועלן מיר זען וואס דער ראב"ד זאגט אויף דעם.

דער רמב"ם'ס שיטה אז אלע דחיות שטאמען פון דעם זעלבן עיקר

דער רמב"ם, **ועיקר שאר ארבע דחיות אלו,** וואס מיט אלע אנדערע פיר דחיות? דאס איז די נחצות אדער די אנדערע? משנה פשוטה שוין אומבערשטא. זאגט דער רמב"ם, **הוא זה העיקר שאמרנו שחשבון הזה מהלך האמצעי,** אז דער חשבון איז מהלך האמצעי, וועגן דעם דארף מען עס פיקסן מיט די אלע וועגן. אזוי טענה'ט דער רמב"ם.

דאס הייסט, ס'זעט אויס דער רמב"ם האלט יא, ער האט געזאגט און נישט מסביר וויאזוי, וואס גייט מיר אן אז ס'וועט זיין א מוליד זקן וכו'. אבער לכאורה, דער רמב"ם קומט צו פארענטפערן אן אנדערע קשיא. דאס הייסט, ער קומט צו פארענטפערן אפשר אזוי ווי דו האסט געזאגט פריער, אפשר פארקערט.

דער רמב"ם'ס ראייה אז די דחיות ברענגען נענטער צום מולד האמיתי

Speaker 1: ער וויל זאגן, וויאזוי קענסטו טוישן אויב דער מולד איז היינט? וואס הייסט דו שטופסט אפ? זאגט דער רמב"ם, ניין, דער מולד איז נישט היינט. פארקערט, די אלע פיקסעס זענען כדי צו מאכן דעם מולד נענטער צו ראש חודש. איך ווייס נישט ווען ס'וואלט געווען אן מיטוי וואלט

אויב אזוי, פארוואס זאל מען נישט עס מאכן אויכעט ווען ראש חודש תשרי דארף זיין ב' ג' ה' ז' פארוואס ד' א' ד' ו'?

לויט אים וואלט מען קיינמאל נישט געדארפט קובע זיין ביום המולד, מ'וואלט אייביג געדארפט אפשטופן צו גיין אין א טאג. **ומה חטא אדם הראשון, ומה חטא אדיר שלא יהיה בו המולד לעולם?** זעסט, איך מיינ ער גייט מיט די ראב"ד אז אד"ו איז א געוויסער מענטש. **ומה חטא אד"ו שלא יהיה המולד בו לעולם באמתי, לעולם ידחה? ומה זכה בנה"ז שיהיה בו ולא ידחה?** דו כאפטסט אז דער ראב"ד, במחילת כבוד הראב"ד, זיינע קשיות...

השגת הראב"ד – די צווייטע קשיא

Speaker 2: ניין, איך מיינ אז זיין עיקר קשיא איז שפעטער. זיין עיקר קשיא איז לכאורה... ביידע.

Speaker 1: ער פרעגט א קשיא, ער גייט דאך אזוי, דער רמב"ם קומט דאך דא אזוי ווי יענער... איך מיינ אז דער רמב"ם האט גוט פארשטאנען די נקודה. דאס הייסט, דער רמב"ם וויל אונז דא אויסלערנען אז די חשבון וואס דו זאגסט אין ראש חודש, די מולד וועט זיין... דו מאכסט אלעס מיט די מולד, האלט דער רמב"ם אין איינעם אריין ממול'ל אין אויער. דאס איז נאר די מולד דא א מיטן. א מין מצוה, ס'איז נישט די עכטע מולד. די לבנה מוז דאך בכלל נישט פאלגן דיין מולד וואס דו רופסט אויס.

יא, פארוואס רופט מען די מולד אויס אין שול? ווייל דער ראש חודש גייט לויט דאס. ס'איז נישט דעם וואס מ'רופט אויף די מולד, נישט מ'זאל קענען זוכן די לבנה, ס'איז מ'זאל וויסן ווען דער ראש חודש איז. פארוואס רופט מען עס אויס יעדע חודש ווייס איך נישט, ווייל מ'קען אויסרופן, רבותי, דערמאנטס איז געווען פאריגע חודש די מולד, און מאכטס ענק אליין די חשבון. ס'איז נישט ענק קרישת המשא דא.

Speaker 2: ניין, ס'איז נאר נוגע ראש השנה, ווייל אלע אנדערע חדשים קומט מען נישט ווען די מולד איז געווען. ווערט שוין איטאמאטיש נאך ראש השנה, אמת.

Speaker 1: און די אינטערעסאנטע זאך איז, ראש השנה איז די איינמאל וואס מ'רופט נישט אויס קיין מולד, מ'מאכט נישט קיין ראש חודש בענטשן. סא, בקיצור, מ'קען נישט מאכן קיין עליה, ווייל מ'ריכט עס נישט אויס.

סא, פרעגט דער ראב"ד, איז דער רמב"ם זאגט דאך אז דער מולד איז נישט אמת, ס'קומט שפעטער. דאס איז יעדע יאר דארף מען עס אפשטופן. דאס איז כאילו וואס ער פרעגט. דער רמב"ם קומט עפעס אויס אז נאר אויב ס'איז פונקט, אויב ס'איז ביי אלף דעת וואו, דעמאלטס איז ער זוכה, איז ביי אים ווערט דער מהלך הממוצע נאנטער מיט דעם מהלך האמיתי. יא, און ער פרעגט כאילו, איז עפעס א כלל אז אלף דעת וואו איז קיינמאל נישט, דער מולד האמיתי שטימט נישט קיינמאל נישט? וואס האט ער צוטון?

און די צווייטע קשיא פרעגט ער, און איך מיינ אונז קענען מיר פארענטפערן ביידע קשיות. זאגט ער, **ואני קבלנו** שטייט אין די גמרא אז די תחית הדית איז נישט אן אנדערע סיבה.

Speaker 2: ניין, ניין, ניין, אקעי. איך האב בכלל געווען, איך האב בכלל געווען, דער רבי זאל זיך מיר נישט אויסגעלערנט, אז די תחית הדית משום יום ערבה שום יום ערבה, אז שיינע די רבות זאלן נישט געשען אום שבת, כדי מ'זאל קענען מאכן די סדר, מ'זאל קענען מאכן הושענות און אלעס.

Speaker 1: ניין, דו זאלסט נאך נישט דוחה שבת. און משום יום הכיפורים שלא יבוא לא בערב שבת ולא במוצאי שבת, אז יום כיפור זאל נישט אויסקומען ערב שבת אדער מוצאי שבת, וואלט געווען זייער שווער. וואס וואלט געווען שווער? מ'וואלט נישט געקענט מאכן כנופיה ירקות, וואטעווער, מ'וואלט נישט געקענט אויספאסטן געריג ערב שבת. אויב יום כיפור איז ערב שבת קען מען נישט געריג אויספאסטן, מ'קען נישט קאכן שבת. אויב יום כיפור איז מוצאי שבת, אויך נישט, מ'קען נישט איינגרייטן, איינפאסטן די זייגער.

דאס הייסט, דו נעמסט צוזאם די צוועלף חדשים פון א יאר, קומט אויס פונקטליך. די שנת הלבנה וואס מ'האט געלערנט, דריי הונדערט פיר און פופציג מיט צען, וואטעווער די נאמבער איז, איך געדענק שוין נישט, איז פונקטליך. דער חשבון פון די יאר איז פונקטליך. און נאר דער חשבון פון די חודש איז נישט פונקטליך. פארוואס? ווייל די לבנה פארט נישט יעדע חודש פונקטליך די זעלבע. און אין ניסן איז עס אביסל לענג, קורצער, און אזוי ווייטער. איך ווייס נישט מיט די אייגענע לבנה'ס עקסטערע איך ווייס נישט וואס האט צו טון, ווייל יעצט לערנט מען עס נישט יעצט.

איך זאג דיר אז דער חילוק איז נאר צווישן חדשים. סא דו פראבלעם איז נאר אז ראש השנה, וואס איז שוין אינמיטן די יארן, דעמאלטס פארט נישט די לבנה פונקט אויף די חשבון, דעמאלטס קען אויסקומען אז די לבנה וועט מען זען אסאך נאך ראש חודש, ממילא שטופט מען אפ ראש חודש. אבער ס'איז נישט אז די גאנצע חשבון גייט ווערן גערואינט, נאר די חודש גייט ווערן גערואינט. שטימט?

Speaker 2: אה, אינטערעסאנט.

Speaker 1: על כל פנים, דער רמב"ם איז נאר מוכיח דא אז וואס? אז די דחיות זענען נישט פון דעם מולד האמיתי, ווייל דו זעסט דאך אז מ'זעט נישט די לבנה אפילו פיר טעג נאכדעם, און דאס קען דאך נישט זיין אויב די קיבוץ איז נישט געווען. אלא מאי, ניין, די קיבוץ איז געווען בחמישי, טאקע ס'מאכט סענס אז מ'זאל מאכן ראש השנה ביום הקיבוץ.

איי, ראש השנה וואלט געדארפט זיין מיט די ראייה? אקעי, אונז גייען מיט די חשבון.

וואס מיינט מען ווען מ'רופט אויס דעם מולד אין שול

Speaker 1: און דא קומט דער ראב"ד. יעצט זאגט דער ראב"ד אזוי, אויף די גאנצע הלכה, די פריערדיגע הלכה, אויף הלכה ז', זאגט דער ראב"ד אזוי – איך נעם נישט קיין שטעלונג די שארפע לשונות, איך זאג נאר אזוי, חס ושלום, ווער בין איך, עפר אני – זאגט דער ראב"ד אזוי: **"אמר אברהם, מפני שהמחבר הזה מתגדר מאד ומתפאר בחכמה הזאת, והוא בעיניו שהגיע לתכליתה."** אין זיינע אויגן קוקט ער אן אז ער איז אנגעקומען צו די שפיץ פון די חכמה.

"ואני אני מאנשי חכמת התכונה, כי גם רבותי לא הגיעו אליה." ער זאגט אזא "אנחנו ואבותינו חטאנו", ער שעירט די בלעים. זאגט ער, איך בין נישט קיין גרויסע מבין אין חשבונות, קען איך נישט אריינגיין אין זיינע דקות'דיגע חשבונות. **"אך לא נכנסתי בדבריו לעיין בדבר,"** איך בין נישט אריינגעגאנגען טשעקן צו זיינע חשבונות זענען ריכטיג. נישט אמאל וועט ער אים זאגן, איך בין זיכער אז זיינע חשבונות זענען גוט. ער זאגט, איך ווייס נישט, איך קען אים נישט טשעקן.

קיבור, ער לייגט זיך אזוי ווי אויף די הנחה, אזוי ווי אייביג האב איך השגות, דא וואלט איך אפשר אויך געקענט האבן השגות, אבער איך האב עס נישט געטון. אויב דער ראב"ד האט אויף יעדע הלכה כמעט א השגה, קען זיין א גאנצע הלכה ס'איז נישטא קיין איינס? ס'איז דא גינצן פרקים אין קידוש החודש? ס'איז נישטא גאנצע, אריין ביים גינצן גאנצע פרקים וואס דער ראב"ד האט נישט וואס צו זאגן? ס'קען דאך נישט זיין. אלא מאי? ער קען נישט. ער האט נישט געלערנט די סוגיא.

וויאזוי גייט דער ראב"ד האבן זיינע השגות? איך האב געלערנט די גמרא, און ס'שטימט נישט. איך האב אן אנדערע סברא. ער האט נישט געקענט די גמרא פון די נושא. סא וויאזוי זאל ער זאגן השגות?

השגת הראב"ד – די ערשטע קשיא

Speaker 1: **"אך כשפגעי בדבר הזה שכתב נפלא בעיני הפלא ופלא,"** מילא ס'איז געווארן א גרויסע פלא. ברוך השם, איך האב געטראפן א קשיא צו פרעגן אויף דער רמב"ם, אז ער פרעגט, לויט דעם חשבון וואס דער רמב"ם זאגט אז אונז מוזן אפשטופן, אונז מוזן מאכן אפאר מאל זאל ראש השנה זיין שפעטער, ווייל אונז זעען מיר אז דער מולד האמיתי איז אביסל שפעטער, אזוי ווי דער רמב"ם האט דא צום סוף געזאגט, זאגט ער,

און זעט מען דאך מיט די נקודה וואס מיר האבן געלערנט אין די פריערדיגע פרקים, אז אמאל אויך אז מען איז מקדש על פי הראיה קען מען מאבד זיין די חודש וועגן געוויסע סיבות. מען קען זיך שוין ארומשפילן אויב ס'פעלט אויס, און דאס איז די ריזען זיך ארומצושפילן און מאבד זיין די חודש. יא, מען שטופט אפ, מען הערט עס אויף איידל נאר שפעטער, וואטעווער די תירוץ איז, און וועגן די ריזענס.

אבער ס'שטייט נישט אין די גמרא וועגן די לוח. וואס אונז רעדן איז כללים, וואס איז נישט וואס רעדט נאך אין די גמרא. די רמב"ם איז נישט קיין סתירה אין די גמרא, איך מיינ אז די רמב"ם אויך איז מודים.

ווי אזוי דער רמב"ם נוצט די גמרא'ס סברות

ס'איז זייער שיין, ס'קען זיין אז דער רמב"ם האט אזוי ווי... אונז דארף מען דאך עניוועי מאכן אז ס'זאל שטימען, וועט מען נוצן ווי מער מ'קען פון די זעלבע זאכן פון די גמרא. מ'וויל דאך ברידזשן די גמרא. אין די גמרא'ס צייטן איז נישט געווען די פראבלעם, ווייל די גמרא האט נישט געמאכט קיין מולד בכלל.

יא, אבער איינמאל האבן מיר געזען אז די טעג קען נישט אויסקומען ראש השנה, איז דאך זייער גערעסט. מ'קען נאך אלץ זאגן דיין זאך, אבער... זיי פארשטייען נאר אז די גמרא רעדט נישט פון וואס דער רמב"ם רעדט. ס'איז נישט קיין סתירה פון דער רמב"ם אין די גמרא.

דיסקוסיע: דער ראב"ד'ס טענה און דער רמב"ם'ס כבלנו

שפרעכער 1: וואס איז א סתירה, דער רמב"ם זאגט כבלנו, דיין רבי האט אים מסביר געווען. טאקע אזוי ווי דו זאגסט, אז אונז זענען ממשיך די גמרא'ס סברות, אבער ס'איז נישט... איך האב געזען אנדערע שרייבן נאך כאילו דער ראב"ד זאגט אז ס'שטייט אין גמרא.

שפרעכער 2: דער ראב"ד זאגט נישט אז ס'שטייט אין גמרא, ס'שטייט אין גמרא, ס'שטייט אין גמרא, אבער די גמרא רעדט נישט וועגן דעם. ביידע האבן געטון עפעס ענליך צו די גמרא, די רבי'ס פון דער ראב"ד און דער רמב"ם. ביידע האבן גענומען די ווערטער, די ליטעראטור ווערטער פון די גמרא און עס געטשענדזשט, אבער געהאלטן די זעלבע כלל אז דער טער געשעט נישט ראש השנה.

דער רמב"ם אבער גייט בכלל נישט מיט די גמרא.

שפרעכער 1: ניין, אמת, ווייל דער רמב"ם זאגט נישט אז מ'שטופט עקשועלי אפ ראש השנה, נאר מ'קאנטראלט דעם לוח אזוי.

שפרעכער 2: באט יא.

שפרעכער 1: ניין. ס'איז נישט... מיטן אנדערע ווערטער איז מען נישט מעבר אלול.

שפרעכער 2: ניין. זאגט ער, די גמרא רעדט אז אמאל איז אלול דרייסיג טעג וועגן דעם. אבער... דער רמב"ם רעדט נישט פון מעבר זיין אלול, ער רעדט פרענט פון די לוח זאל זאגן וועלכע טאג איז ראש השנה.

איך האב מזל אים נישט מעבר היינט אלול, ווייל די ליטווישע וואלטן זיכער יעדע יאר מעבר געווען אלול. ס'קען אריינכאפן נאך אפאר טעג אלול, ניין?

שפרעכער 1: שוין. דאס איז די נקודה.

שפרעכער 2: אקעי.

שפרעכער 1: אקעי. עד קום פרק ז'.

קיצור, הדחיות ב' ד' ו' איז משום א' ד' ו'. וואס איז די דחיות ב' ד' ו'? איך ווייס נישט. איך ווייס אויך נישט. איך מיינ אז ער מיינט פסח, אבער איך ווייס נישט וואס ער וויל פון דעם. ווייל ס'קומט אזוי אויס אז אויך לא בד"ו פסח.

Speaker 2: אה, דאס אז פסח קומט אויך אויס לויט דעם סדר. לא בד"ו, נישט לויט דעם סדר. טייטש, אנשטאט א', ווייל פסח קומט עניוועי נישט אויס זונטאג.

Speaker 1: ניין, זונטאג קען עס יא זיין.

Speaker 2: אה, אנשטאט א' איז ב'. אקעי.

Speaker 1: איך ווייס נישט וואס ער וויל אבער פון דעם. דאס איז וואס ער פרעגט אויף די רמב"ם. רייט.

א פארשלאג צו פארענטפערן ביידע קשיות

Speaker 1: אבער איך מיינ אז... איך וואלט ווען געזאגט אזוי, אז דער רמב"ם... זאג מיר אויב ס'שטימט. דער רמב"ם זאגט אז מ'דארף נישט אייביג אפשטופן, ס'איז נאר גענוג אז האלב פון אלע מאל, אדער לאמיר זאגן אביסל מער ווי האלב. לאמיר זאגן אז ס'קומט אויס 70%.

דער ראב"ד'ס קריטיק "לא יגעת לתחליתו" — א טיפערע אנאליזע

און די סיבה פארוואס אד"ו, אויף דעם שטייט שוין אין די גמרא נאך גוטע סיבות וועגן יום כיפור און וועגן יום הערבה. פארוואס מ'האט גענומען די רענדאם דריי טעג אנשטאט די אנדערע רענדאם דריי טעג איז פאר די סיבה.

איך מיינ אז דער ראב"ד איז בעצם, ער זאגט **לא יגעת לתחליתו**, וואס ער מיינט דא צו טשעפענען איז, ער מיינט צו זאגן אז ער טראסט נישט אזוי שטארק דער רמב"ם וואס זאגט אז דער מולד איז נישט דער מולד. ער ווייסט נישט קיין מעשיות מולד אמת, ער האט קיינמאל נישט געהערט דערפון. זעסט דאך אז די גמרא אז מ'גייט נאר אד"ו, אלא מאי דער טעם איז בכלל עפעס אנדערש, ער האט נישט גארנישט צו טון מיט די זאך, די גאנצע זאך.

און מ'קען מיישב זיין ביידע זאגן אז מ'דארף האלב פון די צייט, אזוי ווי דער רבי זאגט. וועלכע האלב קען מען נישט טרעפן סתם ריזענס, אזוי ווי דער רבי זאגט? דער רבי זאגט, דער רבי זאגט, האבן מיר נישט מחולק מיט דעם אז מ'דארף טרעפן ריזענס פארוואס פונקט די דריי. איך בין מסכים. אבער מצד שני, און מצד שני, איך דארף נאר זאגן איין זאך.

דער חילוק צווישן דער גמרא'ס קאנטעקסט און דעם רמב"ם'ס לוח-סיסטעם

דאס וואס דער רב זאגט כבלנו, דער עולם אלע מפרשים זאגן צו אז אין די גמרא שטייט אז מ'פלעגט מעבר זיין אלול משום ירקום, משום מסית, ירקום מיינט ראש השנה, יום כפרו, מ'זאל נישט קענען האבן קיין הירקות, אדער וועגן גיין מת, ס'זאל זיין דריי גאנצע טעג, צוויי טעג זאל זיין, יא? אדער ווי די גמרא זעט וועגן יומם הרבה אויכעט אפשר. דאס הייסט, שטייט אין די גמרא אז איינער האט געזאגט פאר די קובער הלוח אז ס'זאל מאכן זיכער אז יומם הרבה זאל נישט אויסקומען שבת.

דער עיקר חידוש: די גמרא רעדט פון א גאנץ אנדער ענין

אבער מ'דארף וויסן אז די גמרא רעדט נישט פון וואס אונז רעדן. דאס הייסט, ס'קען זיין א שיינע סברא צו זאגן אז די זעלבע סברא איז פאר די כלל. אבער וואס די גמרא רעדט איז ווען מ'פלעגט יא מקיים זיין ביי יריה,